

ΜΟΥΣΙΚΟΣ

ΚΟΣΜΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕΤ' ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΑΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ, ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΟΣ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ, ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗ,
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ, ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΔΗ ΑΣΜΑΤΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΘΕΩΔΩΡΟΣ Ι. ΘΩΤ'ΙΔΗΣ

ΠΡΩΗΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΗΜΕΤΕΡΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α'. ΜΕΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ — Ἐγκύκλιος τοῦ Μακαριωτάτου. — Ἡ θεωρία τῶν τονιαίων διαστημάτων τῆς ἡμετέρας μουσικῆς (Θ. Θωΐδου). — Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἑκκλ. Μουσικὴ κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν τετράφωνον, (Τριανταφύλ. Γεωργιάδου). Ἡ Μουσικὴ ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει (Θ. Θωΐδου). — Τὰ σχολικὰ ἡμῶν ἄσματα. **ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ**. — Ἰδρυσις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς. — Συναυλία Βυζαντινῆς Ἑκκλ. Μουσικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Θεάτρῳ. — Ἐξετάσεις τῆς ἐν τῷ Ὠδείῳ Ἀθηνῶν Ἑκκλ. Μουσικῆς Σχολῆς. — Διάλεξις ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν περὶ τῶν διαστημάτων τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μαλτέζου. — Συγκέντρωσις ἱεροψαλτῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. — Ἰδρυσις Μουσικοῦ Συλλόγου.

Β'. ΜΕΡΟΣ ΑΣΜΑΤΙΚΟΝ

ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ (Οἶκ. Θ. Θωΐδου). — Δύναμις τοῦ Σταυροῦ καὶ «Ἀξίον ἔστιν» (Γ. Ραιδεστηνοῦ) ἀνένδοτα. — Σχολικὰ ἄσματα (Θ. Θωΐδου). Δημῶδη ἄσματα Πελοποννήσου ἀνένδοτα (Σιμ. Καρᾶ).

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΔΕΛ. ΓΕΡΑΡΔΩΝ ΝΟΤΑΡΑ 17

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ-

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΟΝ ΕΞ 24-32 ΣΕΛΙΔΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΘΩΤΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

ΝΕΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ 13 $\frac{Z}{2}$

ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

Συνδρομή ἑτησία ἀπαραιτήτως προπληρωτέα.

Διὰ 12 τεύχη:

Ἑσωτερικοῦ δραχμαὶ 100- Ἑξωτερικοῦ σελλί-
νια 15 ἢ δολλάρια 4. Διὰ τοὺς ἐν Κων.
σταντινουπόλει γρόσια 350.

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβίου ἐκάστου ἔτους, προπληρώ-
νται ἀπέναντι ἀποδείξεως, φερούσης τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τὴν
σφραγίδα τοῦ ΠεριODOIKOY. Τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις
καὶ τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομητῶν ἀποστέλλεται διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς
ἐπιταγῆς πρὸς τὸν Διευθυντὴν (Νέα Φιλαδέλφεια, 13 $\frac{Z}{2}$ Ἀθῆναι).

2

Τὰ πρὸς δημοσίευσιν ἀποστέλλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

**ΜΕΤ' ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΛΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΟΣ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚῃ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚῃ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ, ΣΧΟΛΙΚΑ, ΚΑΙ ΔΗΜΟΔΗ ΛΙΣΜΑΤΑ.**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΘΩΪΔΗΣ

Πρώην καθηγητῆς τῆς θεωρίας τῆς ἡμετέρας μουσικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΤΟΙΣ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΙΣ ΗΜΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ

Τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἐνῶ καθ' ὅλας τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας τὰς προόδους τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν καὶ σχεδὸν οὐδόλως ὑπολείπεται ἐκείνων, δυστυχῶς μόνον περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς δὲν πράττει τὸ αὐτό. Καὶ ἐκεῖνα μὲν καλλιεργήσαντα τὴν ἑαυτῶν μουσικὴν, ἀνέπτυξαν καὶ προήγαγον αὐτὴν εἰς βαθμὸν μέγιστον, ἐνῶ ἡμεῖς οὐδεμίαν λαβόντες πρόνοιαν περὶ τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, τῆς κληροδοτηθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν κλεινῶν ἡμῶν προγόνων καὶ ἐχούσης λόγῳ τοῦ πλούτου καὶ τοῦ κάλλους αὐτῆς οὐ σμικρὰν, ἂν μὴ ἀνεκτίμητον, ἀξίαν, ἀφήκαμεν αὐτήν, ὥς ἐκ τῆς ἀσυγγνώστου ὀλιγορίας τῶν ἐκάστοτε ἀρμοδίων, ἀκαλλιέργητον καὶ παρημελημένην καὶ ὥς ἐκ τούτου κινδυνεύει ν' ἀπολεσθῇ.

Ἐκ νεότητος ἡμῶν περὶ τὴν ἡμετέραν μουσικὴν ἀσχολούμενοι καὶ κολοσσιαίαν καὶ ποικίλην παρασκευάσαντες μουσικὴν ἐργασίαν καὶ ἰδίως μουσικοεπιστημονικὴν, ἧς γνῶσιν ἔχει ἤδη σύμπας ὁ μουσικὸς κόσμος ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐκδιδομένῳ περιοδικῷ «Μουσικὰ Χρονικὰ» ἐκάστοτε δημοσιευομένων περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς διαιρέσεως τῶν διαφόρων τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς κλιμάκων πραγματειῶν καὶ τῶν παρατιθεμένων ἐπιστημονικῶν διαγραμμάτων ἡμῶν, τῶν μετὰ μεγίστου καὶ εἰλικρινοῦς ἐνδιαφέροντος ὑπὸ τε τοῦ ἡμετέρου καὶ ξένου μουσικοῦ καὶ διανοουμένου κό-

σμου παρακολουθουμένων, βλέποντες δὲ μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους τόν, ὡς εἴρηται, κίνδυνον, τὸν ἐπαπειλοῦντα τὴν ἡμετέραν μουσικὴν, τὴν οὖσαν ἐν τῶν πολυτιμοτάτων κειμηλίων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ τῶν τρανωτάτων τεκμηρίων τῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καταγωγῆς ὑμῶν, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ συντελέσωμεν, τὸ γ' ἐφ' ἡμῖν, εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν καλλιέργειαν, προαγωγὴν, ἀνύψωσιν καὶ διάδοσιν τῆς προγονικῆς ἡμῶν ταύτης κληρονομίας, φρονοῦντες δὲ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, ἐλλείψει παρ' ἡμῖν ἄλλου τινος μέσου (Μουσικῆς Σχολῆς ἢ Μουσικοῦ Συλλόγου), δι' ἐκδόσεως μουσικοῦ Περιοδικοῦ, προέβημεν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Μουσικὸς Κόσμος**» παρόντος μουσικοφιλολογικοεπιστημονικοῦ Περιοδικοῦ.

Ὁ «Μουσικὸς Κόσμος» περιέχων πλουσίαν, σοβαρὰν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιστημονικὴν ὕλην, διανοίγουσαν πάντοτε νέους μουσικοὺς ὀρίζοντας πρὸς ἀκριβεστέραν ἔρευναν καὶ σπουδὴν τῶν ἀνεξερευνήτων ἔτι πολλαπλῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς κεφαλαίων, καὶ συντελοῦσαν εἰς τὴν λύσιν πάντων εἰσέτι τῶν ἀλύτων ζητημάτων αὐτῆς, προώρισται νὰ παράσχη ἐπὶ μέρους τὰς κατωτέρω ὑπηρεσίας:

α') Θὰ ἱκανοποιήσῃ πληρέστατα πάντας τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἀναμένοντας τὴν λύσιν τοῦ μέχρι τοῦδε ἀλύτου ζητήματος τῶν τονιαίων διαστημάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἱερᾶς τε καὶ δημώδους, καθόσον ὁ «Μουσικὸς Κόσμος», ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις θ' ἀσχοληθῇ καὶ περὶ τὸ σπουδαιότατον καὶ ζωτικώτατον τοῦτο ζήτημα, θὰ προσφέρῃ αὐτοῖς αὐτὸ καθ' ὅλα λελυμένον συμφῶς ὡς πρὸς τὴν φωνητικὴν παράδοσιν καὶ τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας.

β') Διὰ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τῶν τονιαίων διαστημάτων, ἅπερ εἰσὶν, ὡς γνωστόν, ἡ βάσις καὶ τὸ πραγματικὸν θεμέλιον τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς, θὰ ἐξυπηρετηθῶσι καὶ οἱ ὀργανοποιοί, οἵτινες ἔχοντες καθωρισμένα καὶ πρόχειρα τὰ ἐπὶ τῆς χορδῆς μήκη τῶν τονιαίων διαστημάτων ὅλων τῶν κλιμάκων τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, θὰ δύνανται νὰ κατασκευάζωσι καὶ ὄργανα τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς τέλεια, ἔγχορδά τε καὶ πνευστὰ ἐν εἴδει ἀρμονίου (orgue).

γ') Ἐκαστος μουσικὸς ἢ μουσικοδιδάσκαλος ἢ ἱεροψάλτης θὰ δύναται νὰ κατασκευάζῃ **φθογγόμετρον** καθ' ὅλα τέλειον, ὅπερ ὡς ἀποδίδον μετ' ἀκριβείας ἅπαντα τὰ μουσικὰ διαστήματα, καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα, τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, θὰ ᾔνε αὐτῶν τε καὶ ἐν ταῖς μουσικαῖς σχολαῖς ἀναγκαιότατον πρὸς ὀρθὴν ἀπαγγελίαν τῶν διαφόρων μουσικῶν διαστημάτων.

δ') Θὰ ἐξυπερετήσῃ τοὺς διδασκάλους τῆς ᾠδῆς, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ προσφέρῃ πάντοτε σχολικὰ ἄσματα συντεθειμένα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν με-

λῶν τῶν δημῳδῶν ᾠσμάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς εἰς ἅπαντας τοὺς ἤχους καὶ εἰς διαφόρους ἐθνικοὺς ῥυθμούς.

ε') Θὰ παρέχῃ τοῖς ἱεροψάλταις ἡμῶν διάφορα ἐκλεκτὰ καὶ ἑν-τεχνα ἐκκλησιαστικά ᾠσματα κατὰ τὸ ὕφος τῆς Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτα καὶ

ς') Θὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν συλλογὴν δημῳδῶν ᾠσμάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, οἵτινες θὰ εὐρίσκωσιν ἐν τῷ «Μουσικῷ Κόσμῳ» ἅπαντα τὰ σχήματα τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ῥυθμῶν, χρησιμωτάτων εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῶν.

Τὴν ἀσυγκρίτως σπουδαιότεραν καὶ μεγαλειότεραν ὁμως ὑπηρεσίαν θὰ παράσχη ὁ «Μουσικὸς Κόσμος» εἰς αὐτὴν τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν Μουσικὴν, ἣς τὴν καλλιέργειαν, προαγωγὴν, ἀνύψωσιν, διάσωσιν, καὶ διάδοσιν θὰ ἐπιδιώξῃ.

Ἐπιχειρήσαντες τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος περιοδικοῦ, εἵχομεν ὑπ' ὄψει τὸ δυσχερὲς τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐν τούτοις πρὸ τῶν παντοίων δυσχερειῶν δὲν ἀπεδειλιάσαμεν, ἀλλὰ μετὰ θάρρους προέβημεν στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς εὐμενείας τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ὑποστηρίξεως.

Τελευτῶντες ἐκφράζομεν τὴν ἐγκάρδιον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Α. Θ. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κ. Κ. Χρυσόστομον, εὐαρεστηθέντα νὰ συστήσῃ τὸν «Μουσικὸν Κόσμον» τοῖς εὐλαβεστάτοις ἐφημερίοις, ταῖς ἐντίμοις Ἐπιτροπείαις τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν δι' ἐγκυκλίου ὥραίας, δημοσιευομένης ἐν ἄλλῃ στήλῃ τοῦ παρόντος τεύχους πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ὑποστηρικτὰς ἡμῶν πρὸς τοὺς συνεργάτας ἡμῶν πρὸς τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν καὶ πρὸς πάντας τοὺς διαφοροτρόπως συντελέσαντας εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ παρόντος Περιοδικοῦ συγγράμματος, διαβεβαιοῦντες πάντας ὅτι θὰ προσπαθήσωμεν παντὶ σθένει νὰ φανῶμεν ἀντάξιοι τῶν προσδοκῶν αὐτῶν διὰ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν πλήρους ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος ἡμῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1929.

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΘΩΪΔΗΣ

πρώην καθηγητῆς τῆς θεωρίας τῆς ἡμετέρας μουσικῆς ἐν Κων)πόλει.

Η ΥΠΕΡ ΤΟΥ «ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ» ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Κ. Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ἡ ἐν τῷ προλόγῳ ἡμῶν ἀναφερομένη ἐγκύκλιος τοῦ Μακαριω-
τάτου ἔχει ὡς ἐξῆς :

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΙΘ. Πρωτ. 2150
Δεικπ. 1771

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ἰουλίου 1929

**Πρὸς τοὺς εὐλαβεστάτους Ἐφημερίους, τὰς ἐνοριακὰς Ἐπιτροπείας
καὶ τοὺς μουσικολογιωτάτους Ἱεροψάλτας τῶν Ἱερῶν Ναῶν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.**

Ὁ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὴν γυμναστικὴν ἐπιστημονικὴν περιοδικὴν ὑπὸ τὸν τί-
μου μουσικὴν φερεπόντως ἀσχολούμενος αἶδεσ. τὸν «ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ», σκοπὸν



Η Α. Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Κ. Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Οικονόμος Θεόδωρος Θωϊδης, αποφασί-
σας νὰ προβῇ εἰς ἔκδοσιν μουσικοφιλολο-

αὐτοῦ προτίθεται τὴν ἐπιστημονικὴν καλ-
λιέργειαν. ἀνύψωσιν καὶ διάδοσιν τῆς ἐκ-

κλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ τὴν ἀκριβεστέραν ἔρευναν καὶ σπουδὴν τῶν ἀνεξερευνήτων ἔτι πολλαπλῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς κεφαλαίων.

Προειμένου ὅθεν περὶ συγγράμματος περιοδικοῦ τοιαύτης σπουδαιότητος ὑπηρεσίαν μέλλοντος νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν ἡμῶν μουσικὴν, συνιστῶμεν πᾶσιν ὑμῖν τοῦτο καὶ προτροπέμεθα πατρι-

κῶς, ὅπως παράσχητε τὴν ὑμετέραν ὑποστήριξιν εἰς τὸν φιλόπονον ἐκδότην τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ αὐτοῦ καὶ συντελοῦντες οὕτως εἰς εὐόδωσιν τοῦ διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐπιδικωμένου σκοποῦ.

Εὐχέτης πρὸς Κύριον

ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

+ Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος

ΓΝΩΜΙΚΟΝ ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

«Ὁ ἄνθρωπος ὁ μὴ ἔχων μουσικὴν καὶ μὴ συγκινούμενος ὑπὸ τῆς ἁρμονίας τῶν ἡδέων ἤχων, ἐπλάσθη διὰ προδοσίαν καὶ δόλον· αἱ αἰσθήσεις τοῦ πνεύματος αὐτοῦ

εἰσι ζοφώδεις ὡς νύξ, πᾶν δὲ φίλτρον αὐτοῦ μέλαν ὡς ἔρεβος».

(ΣΑΙΕΠΗΡ)

Ὅσον τὸ Περιεχόμενον τοιαύτου
τὸ Σηταμένον

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ι. ΘΩΪΔΟΥ

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΤΟΝΙΑΙΩΝ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΗΜΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΤΕ ΚΑΙ ΔΗΜΩΔΟΥΣ (*)

Αναμφισβήτητον τυγχάνει ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μελωδία διετηρήθη μέχρι σήμερον κυρίως διὰ τῆς φωνητικῆς παραδόσεως καὶ ὅτι, ἵνα προφυλαχθῇ καὶ ἐξασφαλισθῇ αὕτη ἀπὸ πάσης ἐν τῷ μέλλοντι ἀλλοιώσεως καὶ ἀπωλείας, οὐκ ὀλίγον ἐμόχθησαν οἱ μουσικοδιδάσκαλοι ἡμῶν ἀπὸ ἐνὸς ἤδη αἰῶνος, πρωτοβουλία καὶ κελύσει τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, πρὸς καθορισμὸν τῶν τῆς ἡμετέρας μουσικῆς τονιαίων διαστημάτων, ἀπερ εἰσὶν, ὡς γνωστὸν, ἡ βάσις καὶ τὸ πραγματικὸν αὐτῆς θεμέλιον.

Τὴν πρώτην πρὸς τοῦτο προσπάθειαν κατέβαλε τῷ 1818 ὁ Χρῦσανθος, ὁ εἷτα Μητροπολίτης Προύσης, εἷς ἐκ τῶν τριῶν μουσικοδιδασκάλων, τῶν ἐπινοησάντων τὴν σήμερον ἐν χρήσει ἀναλελυμένην γραφὴν, τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ὅστις ἐργασθεὶς κατ' ἐντολὴν τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου μτὰ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ Γρηγορίου καὶ Χουρμουζίου, κατήρτισε τὸ σύστημα ἐκεῖνο. ὅπερ ἐδημοσίευσε διὰ τοῦ Μεγάλου Θεωρητικοῦ, ἐκδοθέντος ἐν Τεργέστη τῷ 1832. Τῷ δὲ 1881 Ἐπιτροπὴ ἑξαμελὴς, διορισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' καὶ αποτελουμένη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀφθονίδου, Γεωργίου Βιολάκη, πρωτοψάλτου, Εὐστρατίου Γ. Παπαδοπούλου, Ἰωάσαφ μοναχοῦ, Παναγιώτου Γ. Κηλτζανίδου καὶ τοῦ καθηγητοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη, ἀπεπεράτωσεν ἔργον ἐκτενές, ἀναπτύσσον τὴν θεωρίαν τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὅπερ ἐξεδόθη τῷ 1885. Ἐκ δὲ τῶν συγ-

χρόνων μουσικοδιδασκάλων ὁ μόνος, ὅστις ἐπεχείρησε νὰ καθορίσῃ τὰ τονιαία διαστήματα τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς διὰ τῶν ἐπὶ τῆς χορδῆς ἀριθμητικῶν λόγων ἐστὶν ὁ ἀείμνηστος Νηλεὺς Α. Καμαράδος (*), ὅστις θὰ ἔλυνεν ἴσως τὸ ζῶντικώτατον, ἀλλ' ἄλυστον ἀτυχῶς ζήτημα τῶν τονιαίων διαστημάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἀν τοῦτο, ἀπαιτοῦν γνώσεις φυσικομαθηματικὰς καὶ μόρφωσιν, δὲν ἦτο ἀνώτερον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, γνωρίζοντος δυστυχῶς ἀπλὴν μόνον γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν, διὸ ἠναγκάζετο ν' ἀσχολῆται καθ' ἐκάστην ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας ποιῶν καταμετρήσεις ἐπὶ τοῦ φθογομέτρου αὐτοῦ διὰ τοῦ διαβήτου πρὸς καθορισμὸν τῶν τονιαίων διαστημάτων ἡμῶν, ἀντὶ νὰ κατορθοῖ τοῦτο σχεδὸν ἀκόπως διὰ τῆς ἀριθμητικῆς, ἣν ἠγνόει. Ὡς ἐκ τούτου δέ, καίτοι ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὄλην, ὡς ἔλεγεν ἡμῖν, εἰργάσθη οὕτω φερεπόντως, διατονικῶν τινων μόνον κλιμάκων τὰ τονιαία διαστήματα ἠδυνήθη νὰ καθορίσῃ εἰς τοσοῦτον μακρὸν χρόνον, ἐνῷ διὰ τῆς ἀριθμητικῆς θὰ ἠδύνατο νὰ πράξῃ τὴν αὐτὴν ἐργασίαν ἐντὸς ἐλαχίστου σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος. Διὸ καὶ ἀποθνήσκων οὐδεμίαν ἀξίας λόγου ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν ἀφῆκεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ, ἐξαιρέσει μόνον τῆς μετὰ τοῦ μακαρίτου Γ. Παχτίκου ἀξιολογωτάτης συζητήσεως αὐτοῦ: «Περὶ ὑπάρεξως ἤμῃ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ μουσικῇ τοῦ φυσικοῦ μετρίζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου τόνο», τῆς γενομένης τῷ 1899 καὶ 1900, ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ ἐν Κωνσταντι-

(*) Ἡ ἄνυν ἐγγράφου ἡμῶν ἀδείας ἀναδημοσίευσιν ἢ εἰς ἑτέραν γλῶσσαν μετάφρασις τῆς παρούσης θεωρίας, ὡς καὶ τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπιστημονικῶν διαγραμματικῶν ἀπαγορεύεται διαρρήδην.

+ Οἰκονόμος Θεόδωρος Ι. ΘωΪδης

(*) Ὁ Νηλεὺς Καμαράδος, οὗτινος τὴν τε βιογραφίαν καὶ φωτογραφίαν θέλομεν δημοσιεύσῃ λίαν προσεχῶς ἐν τῷ «Μουσικῷ Κόσμῳ», ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1849 καὶ ἀπέβησεν ἐν Μεγάλῳ Ρεθύματι τοῦ Βοσπόρου τῇ 24 Ἰουνίου τοῦ 1922.

νοπόλει Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ καταχωρηθείσης ἐν τοῖς πρακτοῖς τοῦ αὐτοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, τοῖς δημοσιευθεῖσιν ἐν τῷ Β' τεύχει τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Σωματείου τούτου (σελ. 11). Ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδένα συγγενῇ ἢ φίλον ἢ μαθητὴν αὐτοῦ ἀφῆκε θεωρητικὴν ἐργασίαν ὃ ἀείμνηστος ὥς μὴ ἔχων τοιαύτην. Φοβούμενος δὲ σφετερισμὸν καὶ ἀρνούμενος ὥς ἐκ τούτου νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ υἱόν, τὸν μακαρίτην Βασίλειον, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς τὰς περὶ τῆς ἡμετέρας μουσικῆς θεωρητικὰς αὐτοῦ γνώσεις, ἃς ἀπέκτησε παρὰ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Π. Γ. Κηφτζανίδου, ἀσφαλῶς ἤθελον ἀπολεσθῇ αὐταί. Εὐτυχῶς διὰ τὴν ἡμετέραν μουσικὴν ὅτι ἐπισκεπτόμενοι ἐνίστε τὸν μακαρίτην, πάσχοντα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος καὶ οἰκουρουνῆτα, τακτικῶς δέ, ὅταν συνειργαζόμεθα μετ' αὐτοῦ τῷ 1918 πρὸς ἐξέλεγχξιν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ μουσικὴ κλίμαξ» πονήματος τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἀρχιμανδρίτου (νῦν Ἐπισκόπου Λευκῆς) κ. Παγκρατίου Βατοπαϊδίου, ὥς διορισθέντες ἀμφότεροι ὑπὸ τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου μέλη τῆς ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς καὶ παρακολουθοῦντες μετὰ προσοχῆς τὰς ἃς ἐποίει καταμετρήσεις, ἀντελήφθημεν ἐκεῖνο, ὅπερ διὰ τῶν καταμετρήσεων ἐπεζητεῖ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἀείμνηστος ἡμῶν φίλος Νηλεὺς Α. Καμαράδος.

Καίτοι ὅμως τοσαύτη, ὥς εἴρηται, προσπάθεια κατεβλήθη ὑπὸ τῶν εἰδικῶν πρὸς καθορισμὸν τῶν τονιαίων διαστημάτων τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς, ἐν τούτοις τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα δὲν ἔπαυσε νὰ θεωρῆται ἄλυτον μέχρι σήμερον.

Τὴν μὴ λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου μετὰ λύπης βλέποντες, ἀπεφασίσαμεν ν' ἀσχοληθῶμεν περὶ αὐτὸ καὶ δι' ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας τῶν ἀνωτέρω διαληφθέντων μουσικοδιδασκάλων ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐργασθέντες καὶ καθορίσαντες συμφώνως πρὸς τὴν φυσικὴν παράδοσιν καὶ τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας τὰ τονιαία διαστήματα τῶν κλιμάκων τῶν τριῶν γενῶν, τῶν χροῶν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἐχόντων μικρότερα τοῦ ἡμιτονίου διαστήματα ὑφέσεων καὶ διέσε-

ων ἢ ἔλξεων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, παρεσκευάσαμεν ἐργασίαν ὀγκώδη καὶ λεπτομερῇ μετὰ πολλῶν διαγραμμάτων καὶ ἐρμηνευτικῶν ὑποσημειώσεων, δημοσιευομένην ἐν τῷ «Μουσικῷ Κόσμῳ» τμηματικῶς ἀπὸ τοῦ ἀνὰ χεῖρας τεύχους. Περὶ δὲ τῆς ἀξίας αὐτῆς τὸν λόγον ἔχουσι μὲν οἱ φυσικομαθηματικοὶ καὶ οἱ ἐπιστήμονες μουσικοί.

Ἐπειδὴ ἡ παρούσα ἡμῶν ἐργασία ἔχει μεγίστην σχέσιν πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἐπειδὴ συγγράφοντες αὐτὴν εἰχόμεν ὑπ' ὄψει καὶ τὴν θεωρίαν ταύτην ὥς διεσώθῃ μέχρις ἡμῶν αὕτη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀρμονικῶν συγγραφέων, συντελέσασαν μεγάλως εἰς τὸν σκοπὸν ἡμῶν, οὐκ ἄσκοτον κρίνομεν, ὅπως, πρὶν ἢ εἰσελθόμεν εἰς τὸ κυρίως ἡμῶν θέμα, εἰπωμέν τινα ἐν δυνατῇ συντομίᾳ περὶ τῆς θεωρίας ταύτης. Καὶ ἡ θεωρία τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τυγχάνει πόνημα ἡμέτερον. Συνεγράφη δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων μουσικῶν συγγραφέων μετὰ πολλῶν διαγραμμάτων καὶ ὑποσημειώσεων.

Ἡ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐνῷ τὴν μουσικὴν αὐτῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ τεχνικὸν αὐτῆς μέρος, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἀκόμη χρόνων ἀνέπτυξαν καὶ διευόρφωσαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τελειότητος, ὥστε κατώρθωσαν ν' ἀναδείξωσιν Ὀρφεῖς καὶ Ἀρίονας, Τερπάνδρους, Λίγους καὶ Ἀμφίονας, οἵτινες, ὥς ἡ μυθολογία ἀναφέρει, εἶχον τὴν δύναμιν νὰ συγκινῶσι διὰ τῶν τόνων τῆς λύρας αὐτῶν οὐ μόνον ἔμψυχα, ἀλλὰ καὶ ἄψυχα ὄντα, τὸ ἐπιστημονικὸν ἢ θεωρητικὸν μέρος ἀρχίζουσι νὰ καλλιερῶσι μόλις περὶ τὰ 520 πρ. Χρ. ὅτε ἔζη ὁ διάσημος φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Πυθαγόρας (*),

(*) Ὁ Πυθαγόρας ἐγεννήθη ἐν Σάμῳ καὶ ἦτο υἱὸς Μνησάρχου δακτυλιολόγου. Ἐδιδάχθη δὲ τὰ πρῶτα γράμματα ὑπὸ τοῦ Φερεκύδου καὶ Ερμεδάμου. Ἀπελθὼν δὲ εἰς Αἴγυπτον ἐδιδάχθη τὴν σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων, προσέτι δὲ καὶ τὴν Ἀστρονομίαν, Γεωμετρίαν καὶ Θεολογίαν. Αἰχμαλωτισθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ

ὅστις πρῶτος ἐξήτασε καὶ καθώρισεν ἐπὶ τῆς χορδῆς τὰ μήκη καὶ τοὺς ἀριθμητικούς λόγους τῶν τονιαίων διαστημάτων καὶ τῶν συμφωνιῶν, ἐξ ὧν προήλθεν ὁ τόνος, ὃν καὶ μόνον εἶχον οἱ ἀρχαῖοι. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐδόθη ἐκ συμπτώσεως ἀφορμὴ τῷ Πυθαγόρᾳ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τοῦτο ὡς ἱστοροῦσι τοῦτο Νικόμαχος ὁ Γερασηνὸς καὶ Γαυδέντιος ὁ φιλόσοφος : (*) "Ὅτε ποτὲ

διανοεῖτο ὁ Πυθαγόρας πῶς ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῇ τρόπος τις ἢ μέσον ἢ ὄργανόν τι, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὁποίου νὰ καθορίσῃ δι' ἀριθμῶν τὰ μήκη τῶν τονιαίων διαστημάτων, ἔτυχε νὰ διαβαίνει ἡμέραν τινὰ πρὸ χαλκείου τινός, ἐν τῷ ὁποίῳ ἤκουσε τὰς σφύρας ἀποδιδούσας ἄλλας μὲν τὴν διαπασῶν, ἄλλας τὴν διαπέντε καὶ ἄλλας τὴν διατεσσάρων συμφωνίαν. Παρενθυὺς δὲ

Κυβύσου, μετεφέρθη εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἔνθα ἐδιδάχθη τὴν σοφίαν τῶν Βαβυλωνίων. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Σάμον ἤρξατο νὰ διδάσκῃ, ἀλλὰ μὴ εὐδοκίμησας, ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ περιελθὼν τοὺς πλέον διασημοὺς τόπους καὶ ναοὺς τῆς Ἑλλάδος, ἐν τέλει κατήντησεν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἵδρυσεν ἐν Κορτῶνῃ σχολήν, ἐν ᾗ ἐδίδασκεν Ἰδιον φιλοσοφικὸν σύστημα. Μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἔζη ὡς εἰς κοινόδιον, οἱ δὲ τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐδέχοντο ὡς χρησμούς λέγοντες : «Αὐτὸς ἔφαν». Ἐξῆς δὲ κατὰ τινὰς 99 ἔτη.

(*) Ἐνταῦθα παρατίθεμεν τὰ κείμενα τοῦ τε Γαυδεντίου καὶ τοῦ Νικομάχου ἔχοντα ὧδε :

Α'. τοῦ ΓΑΥΔΕΝΤΙΟΥ.

Ὁ Γαυδέντιος προτάσσει τῆς διηγήσεως αὐτοῦ τῶτον τὸν περὶ συμφωνιῶν κανόνα τοῦ Πυθαγόρου, ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

Τόγοι εἰσὶν ἐν ἀριθμοῖς εὐρημένοι τῶν συμφωνιῶν καὶ δοκιμασθέντες ἀκριβῶς πάντα τρόπον τῆς μὲν διατεσσάρων ἐπίτριτος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 18. Τῆς δὲ διαπέντε ἡμιόλιος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 16. Τῆς δὲ διαπασῶν διπλάσιος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 12. Τῆς δὲ διαπασῶντε ἅμα καὶ διατεσσάρων διπλάσιε πιδίμοιρος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 9. Καὶ πάλιν τῆς μὲν διαπασῶντε ἅμα καὶ διαπέντε τριπλάσιος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 8. Τῆς δὲ δις διαπασῶν τετράπλάσιος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 6». Καὶ εἰτα ἐπάγεται :

«Τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς τούτων εὐρέσεως Πυθαγόραν ἱστοροῦσι λαβεῖν ἀπὸ τύχης παρίοντα χαλκεῖον τοὺς ἐπὶ τὸν ἄκμονα κτύπους τῶν ροσιτῆρων αἰσθόμενον διαφορῶν τε καὶ συμφωνῶν. Εἰσελθὼν γὰρ εὐθὺς τὴν αἰτίαν τῆς τε διαφορᾶς τῶν κτύπων καὶ τῆς συμφωνίας ἤρξεν· καὶ ταύτην εὗρίσκει σταθμῶν διαφορῶν ἰδὼν τὰς σφύρας, τοὺς δὲ ἐν τοῖς σταθμοῖς λόγους τῶν μεγεθῶν αἰτίους τῆς τε διαφορᾶς καὶ συμφωνίας τῶν ψόφων· τὰς μὲν γὰρ ἐπίτριτον ἐν τοῖς σταθμοῖς ἐρούσας λόγον τοῖς ψόφοις διὰ τεσσάρων εὗρίσκει συμφωνοῦσας, τὰς δὲ τὸν ἡμιόλιον σταθμὸν ἐλκούσας ἐν τῷ κτύπῳ καταλαμβάνει τὴν διαπέντε συμφωνίαν ἀποτελεῖν, τὰς δὲ διπλάσιαι τῷ σταθμῷ διαπασῶν συμφωνεῖν ἐν τοῖς ἡχοῖς αἰσθάνεται.

Ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν τῆς τῶν συμφωνῶν ὁμολογίας πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς ποιησάμενος, μεταφέρει τὴν ἐρευναν ἐπὶ τρόπον ἕτερον· δύο γὰρ ἐξάφας χορδὰς ἴσας τε καὶ ὁμοίας καὶ τῆς

αὐτῆς ἐργασίας, τῆς μὲν ἑξακτὰ βάρος μερῶν τριῶν, τῆς δὲ ἑτέρας μερῶν τεσσάρων καὶ κρούσας ἑκατέραν, εὗρίσκει συμφωνοῦν κατὰ τὴν διατεσσάρων λεγομένην συμφωνίαν. Πάλιν δὲ ἑκατέρας ἐξάφας ἡμιόλια βάρος καὶ κρούσας, εὗρίσκει συμφωνοῦσας αὐτὰς ἀλλήλαις κατὰ τὴν διαπέντε συμφωνίαν. Διπλασίονα δὲ ἐπειδὴ τὰ βάρος καθήψε, κατὰ διαπασῶν εὗρε συμφωνοῦσας τὰς χορδὰς. Τριπλασίονα δὲ ποιήσας, τὸ διαπασῶν τε ἅμα καὶ διαπέντε συμφωνον θεωρεῖ καὶ τὰ ἐξῆς ὁμοίως.

»Ἄλλ' οὐδὲ τῇ πείρᾳ τούτων ἀρκεσθεῖς μόνη, βασανίζει τρόπον ἄλλον τὴν μέθοδον· χορδὴν γὰρ τεῖνας ἐπὶ $\chi \alpha \nu \acute{o} \nu \sigma$ τινός καὶ τὸν κανόνα διελὼν εἰς μέρη 12, πρῶτον μὲν πᾶσαν κρούσας, εἰτα τὸ ἡμισυ αὐτῆς τὸ τῶν ἐξ μερῶν, συμφωνον εὗρίσκει τὴν πᾶσαν τῷ ἡμίσει κατὰ διαπασῶν ὅπερ καὶ ἐν ταῖς πρῶταις μεθόδοις ἐν διπλασίονι λόγῳ καταλαμβάνειν. Ἐπειτα πᾶσαν καὶ τὰ τρία μέρη τῆς πάσης κρούσας, τὸ διατεσσάρων εἴρα συμφωνον. Πᾶσαν δὲ καὶ τὰ δύο μέρη τῆς πάσης κτυπήσας, τὴν διαπέντε συμφωνίαν εὗρίσκει, καὶ τὰς ἄλλας ὁμοίως. Ἐπειτα δὲ καὶ ἄλλως πολυτρόπως ταῦτα βασανίσας, εὗρίσκει τοὺς αὐτοὺς τῶν συμφωνιῶν λόγους ἐν ἀριθμοῖς εἶναι τοῖς εὐρημένοις.

»Συμβαίνει δ' ἐκ τῶν εἰρημένων τὸ $\tau \omicron \nu \alpha \iota \acute{o} \nu \delta \iota \alpha \tau \eta \mu \alpha$ λόγον ἔχειν τὸν ἐπὶ $\delta \omicron \omicron \nu \epsilon \iota$ γὰρ ἔστιν ὁ τόνος ὃ διαφέρει τοῦ διαπέντε τὸ διατεσσάρων συμφωνον, ὑποκείσθω τὸ μὲν διατεσσάρων ἀριθμῶν 6 καὶ 8, τὸ δὲ διαπέντε ἀριθμῶν 6 καὶ 9. Ἡ μὲν οὖν ὑπεροχὴ τοῦ ἡμιολίου λόγου πρὸς τὸν ἐπίτριτον λόγος ἐστίν, ὃν ἔχει τὰ 8 πρὸς τὰ 9. Ἔστι δὲ καὶ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ διατεσσάρων πρὸς τὸ διαπέντε $\tau \omicron \nu \omicron \sigma$. Λόγον ἄρα ἔξει ὁ τόνος, ὃν τὰ 8 πρὸς τὰ 9». (Γαυδεντίου Εἰσαγωγὴ σελ. 43—45. § 10, 11, 12).

Β'. ΤΟΥ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ.

Ὁ δὲ Νικόμαχος λέγει :

«Πῶς οἱ ἀριθμητικοὶ τῶν φθόγγων λόγοι εὐρέθησαν.

»Τὴν δὲ κατ' ἀριθμὸν ποσότητα ταύτην ἢ τε διατεσσάρων χορδῶν ἀπόστασις, ἢ τε διαπέντε καὶ ἡ κατ' ἀμφοτέρων σύνδοδος διαπασῶν λεγομένη καὶ ὁ προσκείμενος μεταξὺ τῶν δύο τετραχορδων τόνος πρῶτον τινὶ τοιούτῳ, ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρα καταληφθέντι ἔχειν ἐβεβαιούτο. Ἐν φροντίδι ποτὲ καὶ διαλογισμῷ συντεταγμένῳ ὑπάρχων, εἰ ἄρα δύναται τῇ ἀκοῇ βοήθειάν τινα ὀργανικὴν ἐπινοῆσαι παρίαν

εἰσελθὼν μετὰ χαρᾶς εἰς τὸ χαλκεῖον καὶ ἐξετάσας, εὗρεν ὅτι ἡ διαφορὰ τοῦ ἤχου τῶν σφυρῶν, προήρχετο ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ βάρους αὐτῶν. Ἐντεῦθεν λαθὼν ἀφορμὴν, ἵνα κάλλιον ἐπιτύχη τοῦ ποθομένου, προβαίνει εἰς διαφορὰ πειράματα. Λαμβάνει δηλαδὴ χορδὰς κατεσκευασμένας ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης καὶ ἐχούσας τὴν αὐτὴν διάμετρον καὶ τὸ αὐτὸ μῆκος καὶ ἀναρτᾷ ἐκ μὲν τῆς μιᾶς βάρος, συγκείμενον ἐκ μερῶν τριῶν, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας ἐκ μερῶν τεσσάρων, καὶ κρούσας ἑκατέραν, εὗρισκει αὐτὰς συμφωνοῦσας κατὰ τὴν διατεσσάρων συμφωνίαν. Πάλιν ἐξ ἑκατέρας ἀναρτήσας βάρη ἡμιόλια (=2)3 καὶ κρούσας, εὗρισκει συμφωνοῦσας αὐτὰς

καὶ ἀπαρλόγιστον, οἷαν ἡ μὲν ὄψις διὰ τοῦ διαδότη καὶ διὰ τοῦ κανόνος ἡ καὶ διὰ τῆς διόπτρας ἔχει· ἡ δ' ἀφ' ἡ διὰ τοῦ ζυγοῦ ἡ διὰ τῆς τῶν μέτρων ἐπινοίας, παρὰ τι χαλκοτυπίων περιπατῶν ἐκ τινος δαιμονίου συντυχίας, ἐπήκουσε ραιστήρων σίδηρον ἐπ' ἀκμῶν ραιόντων καὶ τοὺς ἤχους παρὰ μιᾶς πρὸς ἀλλήλους συμφωνοτάτους ἀποδιδόντων πλὴν μιᾶς συζυγίας· ἐπεγίνωκε δ' ἐν αὐτοῖς τὴν διαπασῶν καὶ τὴν διαπέντε καὶ τὴν διατεσσάρων συμφωνίαν τὴν δὲ μεταξύτητα τῆς τε διατεσσάρων καὶ τῆς διαπέντε ἀσύμφωνον μὲν ἑώρα αὐτὴν καὶ ἑαυτὴν, συμπληρωματικὴν δὲ ἄλλως τῆς ἐν αὐτοῖς μείζονος. Ἄσμενος δὲ ὡς κατὰ θεὸν ἀνυομένης αὐτῇ τῆς προθέσεως εἰσέδραμεν εἰς τὸ χαλκεῖον καὶ ποικίλαις πείραις παρὰ τὸν ἐν τοῖς ραιστήρσιν ὄγκον εὗρον τὴν διαφορὰν τοῦ ἤχου, ἀλλ' οὐ παρὰ τὴν τῶν ραιόντων διὰν οὐδὲ παρὰ τὰ σχήματα τῶν σφυρῶν, οὐδὲ παρὰ τὴν τοῦ ἐλαυνομένου σιδήρου μεταθεσιν, σημάματα ἀκριβῶς ἐλαθῶν, καὶ ροπὰς ἰσαιτάτας τῶν ραιστήρων πρὸς ἑαυτὸν ἀπηλλάγη· ἀπὸ τινος δὲ πασσάλου διὰ γῶνων ἐμπετηγότες τοῖς τοίχοις, ἵνα μὴ κακὸν τούτου διαφορὰ τις ὑποφαίνεται ἢ ὅπως ὑπονοῇται πασσάλων ἰδιαζόντων παραλλαγῇ, ἀπαρτήσας τέσσαρας χορδὰς ομοῦλους καὶ ἰσοκύλους, ἰσοπαγεῖς τε καὶ ἰσοστροφούς ἐκάστην ἐφ' ἑκάστης ἐξήρτησεν, ὅλην προσθῆκας ἐκ τοῦ κατὰθεν μέρους· τὰ δὲ μήκη τῶν χορδῶν μηχανησάμενος ἐκ παντὸς ἰσαίτατα, εἴτα κρούων ἀνὰ δύο ἅμα χορδὰς ἐναλλάξ συμφωνίας εὗρισκε τὰς προλεγθεῖσας, ἅλῃ ἐν ἄλλῃ συζυγίᾳ· τὴν μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγίστου ἐξαρτήματος τεινομένην πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ μικροτάτου διαπασῶν φεγγομένην κατελάμβανεν. Ἦν δὲ ἡ μὲν δώδεκά τινων ὁλκῶν, ἡ δὲ ἑξ· ἐν διπλάσιον· δι' ὅλγῳ ἀπέφαινε τὴν διαπασῶν, ὅπερ καὶ αὐτὰ τὰ βάρη ὑπέφαινε. Τὴν δ' αὖ μεγίστην πρὸς τὴν παρὰ τὴν μικροτάτην (οὖσαν ὁκτώ ὁλκῶν) διὰ πέντε συμφωνοῦσαν, ἔνθεν ταύτην ἀπέφαινε ἐν ἡμιολίῳ λόγῳ, ἐν ὅπερ καὶ αἱ ὁλκαὶ ὑπάρχον πρὸς ἀλλήλας· πρὸς δὲ τὴν μεθ' ἑαυτὴν μὲν τῷ βάρεσι, τῶν δὲ λοιπῶν μείζονα, ἐννέα

ἀλλήλαις κατὰ τὴν διαπέντε συμφωνίαν. Εἴτα δὲ ἀναρτήσας πάλιν ἐκ τῆς μιᾶς τῶν χορδῶν βάρος διπλάσιον τοῦ βάρους τῆς ἄλλης χορδῆς, εὗρε, συμφωνοῦσας τὰς χορδὰς κατὰ μίαν διαπασῶν. Τριπλασίως δὲ τὰ βάρη, εὗρε συμφωνοῦσας τὰς χορδὰς κατὰ τὴν διαπασῶν τε καὶ διαπέντε καὶ οὕτω καθεξῆς. Μὴ ἀρεσθεῖς δὲ καὶ εἰς τοῦτο, προσπαθεῖ νὰ εὕρῃ ἄλλην μέθοδον καταλληλοτέραν, ἣν καὶ δὲν βραδύνει νὰ εὕρῃ. Ἐντεῖναι λοιπὸν ἐπὶ σανίδος (κανόνος) χορδὴν καὶ διαιρέσας αὐτὴν εἰς δύο ἴσα μέρη, εἴτα δὲ κρούσας πρῶτον ὁλόκληρον τὴν χορδὴν καὶ ὕστερον τὸ ἡμισυ αὐτῆς, εὗρισκει συμφωνοῦσαν ὁλόκληρον τὴν χορδὴν εἰς τὸ ἡμισυ αὐτῆς κατὰ μίαν διαπασῶν. Εἴτα διαιρέσας τὴν ὅλην

σταθμῶν ὑπάρχουσαν, τὴν διατεσσάρων, ἀναλόγως τοῖς βοήθεσι· καὶ ταύτην δὲ ἐπιτρίτον ἀντικρυς κατελαμβάνετο, ἡμιολίαν τὴν αὐτὴν φύσει ὑπάρχουσαν τῆς μικροτάτης, (τὰ γὰρ ἐννέα πρὸς τὰ ἑξ οὕτω ἔχει) ὅν περ τρόπον ἡ παρὰ τὴν μικρὰν ἢ ὁκτὼ πρὸς μὲν τὴν τὰ ἑξ ἔχουσαν ἐν ἐπιτρίτῳ ἦν, πρὸς δὲ τὴν τὰ δώδεκα ἐν ἡμιολίῳ. Τὸ ἄρα μεταξύ τῆς διαπέντε καὶ διατεσσάρων, τοῦτέστιν ὃ ὑπερέχει ἡ διαπέντε τῆς διὰ τεσσάρων, ἐβεβαίωτο ἐν ἐπογδόφῳ λόγῳ ὑπάρχειν, ἐν ὅπερ τὰ ἐννέα πρὸς τὰ ὁκτὼ. Ἐκατέρως τε ἡ διαπασῶν σύστημα ἡλέγχετο τῆς διαπέντε καὶ διατεσσάρων ἐν συναφῇ, ὡς διπλάσιος λόγος, ἡτοι ἡμιολίου τε καὶ ἐπιτρίτου, οἷον δώδεκα, ὁκτὼ, ἑξ, ἡ ἀντιστροφῶς τῆς διατεσσάρων καὶ διαπέντε, ὡς τὸ διπλάσιον ἐπιτρίτου τε καὶ ἡμιολίου, οἷον δώδεκα, ἐννέα, ἑξ ἐν τάξει τοιαύτη. Τυλῶσας δὲ καὶ τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἀκοὴν πρὸς τὰ ἐξαριθμήματα καὶ βεβαιώσας πρὸς αὐτὰ τὸν τῶν σχεσεων λόγον μετέθηκεν εὐμηχάνως τὴν μὲν τῶν χορδῶν κοινὴν ἀπόδεσιν τὴν ἐκ τοῦ διαγωνίου πασσάλου εἰς τὸν τοῦ ὄργανου διατῆρα, ὃν χορδοτόνον ὠνόμαζε, τὴν δὲ ποσὴν ἐπίτασιν ἀναλόγως τοῖς βάρεσιν εἰς τὴν τῶν κολλῶδων ἄνωθεν σύμμετρον περιστροφῇ. Ἐπιβέβαθε τε ταύτῃ χρωμάτος καὶ οἷον ἀνεξάπατήτῳ γνῶμονι εἰς ποικίλα ὄργανα τὴν πείραν λοιπὸν ἐξέτεινε λεκιδῶν τε κρούσιν καὶ αὐλοῦς καὶ σύριγγας καὶ μονόχορδα καὶ τρίγωνα καὶ τὰ παραπλήσια, καὶ σύμφωνον εὗρισκεν ἐν ἑκάσῃ καὶ ἀπαράλλακτον τὴν δι' ἀριθμοῦ κατὰληπτήν. Ὀνομάσας δὲ ὑπάτην μὲν τὸν τοῦ ἑξ ἀριθμοῦ κοινωνοῦντα φθόγγον, μέσην δὲ τὸν τοῦ ὁκτὼ, ἐπιτρίτον αὐτοῦ τυγχάνοντα, παραμέσην δὲ τὸν τοῦ ἐννέα, τόνῳ τοῦ μέσον ὀξύτερον καὶ δὴ καὶ ἐπόγδοον, νήτην δὲ τὸν τοῦ δώδεκα, καὶ τὰς μεταξύτητας κατὰ τὸ διατονικὸν γένος συναναπληρώσας φθόγγους ἀναλόγως οὕτω τὴν ὁκτὰχορδον ἀριθμοῖς συμφωνοῖς ὑπέταξε, διπλάσιον, ἡμιολίον, ἐπιτρίτῳ καὶ τῇ τούτων διαφορᾷ ἐπογδόφῳ». (Νικομάχου ἐγχειρίδιον σελ. 10—13. § στ').

χορδὴν εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη καὶ κρούσας τὰ $\frac{3}{4}$ αὐτῆς, εὐρίσκει τὴν διατεσσάρων συμφωνίαν. Διατρέσας δὲ τὴν χορδὴν εἰς τρία ἴσα μέρη καὶ κρούσας τὰ $\frac{2}{3}$ αὐτῆς, εὐρίσκει τὴν διαπέντε συμφωνίαν. Ἐκ δὲ τῆς ὑπεροχῆς τῆς διαπέντε πρὸς τὴν δια-

τεσσάρων παρήχθη ὁ τόνος ἔχων λόγον ἀριθμητικὸν πρὸς τὸ μήκος τῆς χορδῆς τὸν ἐπλόγδοον, ὥς 9 πρὸς 8 ἢ 8)9 (παλμ. δονήσεις 9)8).

(Ἔπεται συνέχεια).

+ ΟΙΚΟΝ. Θ. Ι. ΘΩ·Γ·ΔΗΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

Η ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΤ' ΑΝΑΦΟΡΑΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΝ ΤΕΤΡΑΦΩΝΟΝ

Η Ἐκκλησιαστικὴ Μουσική.

[Εὐχαρίστως ἀναδημοσιεύομεν τὴν κατωτέρω λίαν περιspoύδαστον πραγματείαν τοῦ διαπρεποῦς μουσικολόγου, φίλου καὶ συνεργάτου ἡμῶν κ. Τριανταφύλλου Γεωργιάδου, πρώην πρωτοψάλτου καὶ ἤδη βιβλιοφύλακος τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως παραλαμβάνοντες αὐτὴν ἐκ τοῦ ἐν Κων) πόλεως ἐκδιδόμενου ἡθικοῦ θεολογικοῦ περιοδικοῦ «Ὁρθοδοξία», ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συγγράφαντος αὐτήν].

Περὶ ταύτης πολλὰ τὰ ἐπαινετικά ἐγράφησαν καὶ ὑπὸ ἡμετέρων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ ὑπὸ Εὐρωπαίων μουσικολόγων τε καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων. Πολλοὶ ἀπεφάναντο καὶ ἀπέδειξαν αὐτὴν ὡς ἐκ τῆς ἀρχαίας τῶν προγόνων ἡμῶν Μουσικῆς καταγομένην, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς κειμήλιον καὶ κληρονομίαν ἀνεκτίμητον· ἀλλὰ δυστυχῶς ὑπάρχουσι καὶ ἐχθροὶ αὐτῆς. Καὶ ἂν μὲν ἦσαν Εὐρωπαῖοι θὰ ἦσαν συγγνωστοί, ὡς τὰ ἑαυτῶν ἀσπαζόμενοι, τούτων φανατικῶς ἀντεγόμενοι καὶ τὰ ξένα περιφρονοῦντες· ἀλλὰ τοιούτους σπανίως εὐρίσκει τις μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων σοφῶν, ἐπιστημόνων καὶ λοιπῶν. Οἱ πλείστοι τῶν κατηγορῶν εἰσὶν ἐκ τῶν σπλάγχνων τοῦ ἔθνους, δοκησισόφοι, τῶν ὀθνείων φανατικοὶ ζηλωταί, τῶν δὲ οἰκείων μνηστῆρες καὶ περιφρονηταί. Μεταξὺ τούτων ὑπάρχουσι δυστυχῶς καὶ ἱεροψάλται, οἵτινες κηρύττουσιν ὅτι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν Μουσικὴ εἶναι ξένης καταγωγῆς, ὅτι οὐδαμῶς ἀναπληροῖ τὰς ἀνάγκας τῆς σημερινῆς ἀνεπτυγμένης κοινωνίας, διότι

—λέγει—εἶναι μονότονος, ρινοφάνος, νεκρά, ἄψυχος καὶ ἀηδής, καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τῆς τετραφώνου εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς ἢν ἄλλοι πάλιν ἱεροψάλται—ἐπιτήδειοι αὐτοὶ—ἐνηρμομονισμένην Βυζαντιακὴν ἢ Ἑλληνικὴν μουσικὴν καλοῦσι σήμερον, οἰόμενοι ὅτι οὕτω θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀποπλανήσωσι τὸ ὁμόδοξον κοινόν.

Δὲν ἔχομεν κατὰ νοῦν νὰ ἀναιρέσωμεν ἐνταῦθα ἀνθρώπους αὐτοὺς ἑαυτοὺς πλειστάκις ἀναιρέσαντας, οὐδὲ νὰ ἀνασκευάσωμεν νοσηρὰς φαντασίας· ἀποκνήματα ἀλλὰ θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ καταδείξωμεν τὴν ἀξίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς δι' ὀλίγων χάριν τῶν ἀδῶν, τῶν ἀφελῶς ἀποπλανομένων ὑπὸ τοιούτων δοκησισόφων, τῶν συρόντων ὀπισθεν αὐτῶν ἀγέλην ἀμαθῶν, ἀδῶν καὶ ἀπείρων. Θὰ ἐξετάσωμεν διηλονότι τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Μουσικὴν αὐτὴν κατ' ἑαυτὴν καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν θὰ καταδείξωμεν τὴν ποιότητα, τὴν τέχνην, τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς διὰ πραγμάτων καὶ οὐχὶ διὰ κενολογιῶν, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς· θὰ ἀποφύγωμεν δὲ κατὰ δύναμιν νὰ ἐνδιατρίψωμεν πολὺ εἰς τὸ τεχνικὸν μέρος, ἵνα μὴ καταπονήσωμεν τὸν ἀναγνώστην, τὸν μουσικῶς ἀπείρων.

Κατηγοροῦσι τῆς Ἐκκλ. Μουσικῆς ὡς μονοτόνου, ρινοφώνου καὶ οὐδεμίαν ἐντύπωσιν ἐμποιοῦσης τῷ ἀκροαμένῳ, ἥτοι οὐδὲν ἐξειγερούσης αἴσθημα καὶ ἐπομέ-

νως οὐδαμῶς ἐπιδρώσης ἐπὶ τῆς ψυχῆς· ἡ δὲ Εὐρωπαϊκὴ Μουσικὴ εἶναι—λέγουσι—ποικίλη, λαρυγγώδης καὶ θαυμασίως ἐπιδρῶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἀρμονίας, ἥτοι τῆς συμφωνίας διαφόρων φωνῶν ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ μέλους. Ἐξετάσωμεν τὸ μονότονον· τοῦτο δύναται νὰ ἐννοηθῇ ὡς ἀντίθετον τοῦ ποικίλου ἐν τῷ μέλει, ἥτοι δηλοῖ μέλος αἰ τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνον. Τοῦτο εἶναι ψευδέστατον· διότι ἡ ἐν τῇ Ἐκκλ. Μουσικῇ ποικιλία τοῦ μέλους εἶναι ἀπερίγραπτος. Ποικίλλεται ἐν αὐτῇ τὸ μέλος πρῶτον διὰ τῶν ἀρχικῶν 8 ἤχων, ὧν ἕκαστος ἀποτελεῖ μέλος διάφορον τοῦ ἑτέρου· διάφορον ἐντύπωσιν, διάφορον ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἐπίδρασιν, διάφορα διεγείρον αἰσθήματα. Οὕτως ὁ πρῶτος ἤχος ἔχει τὴν ἐντύπωσιν τῆς χαρᾶς, τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς μεγαλοπρεπειᾶς· ὁ Δεύτερος τὴν τῆς μελιχρότητος, τῆς συγκινήσεως καὶ τῆς μετανόιας· ὁ Τρίτος τὴν τῆς κοσμιότητος, τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ κατευνασμοῦ· ὁ Τέταρτος τὴν τῆς φαιδρότητος, τῆς σταθερότητος, τῆς ἀνδροπρεπειᾶς καὶ τῆς ἡρωϊκότητος· ὁ Πλάγιος τοῦ Πρώτου τὴν τοῦ θρήνου, τοῦ οἰκτιρμοῦ καὶ τῆς χορευτικότητος· ὁ Πλάγιος τοῦ Δευτέρου τὴν τῆς περιπαθείας καὶ τοῦ στόνου· ὁ Βαρὺς τὴν τῆς σοβαρότητος τοῦ ἀνδρισμοῦ καὶ τῆς εὐσχημοσύνης· ὁ Πλάγιος τοῦ Τετάρτου τὴν τῆς θυμαρίας, τῆς τερατολῆς, τῆς διαχυτικότητος καὶ τῆς μεγαλοφροσύνης. Ἐπειτα διὰ τῶν ὑποδιαρέσεων τῶν 8 ἀρχικῶν ἤχων παράγονται ἄλλαι ποικιλίαι μελῶν καὶ ἐντυπώσεων καὶ αἰσθημάτων, ὑπὲρ τὰ 40· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἤχῳ ἀνάμειξις ἑτέρων ἤχων ἢ τῶν αὐτῶν γενῶν, διατονικοῦ, μετὰ διατονικοῦ ἢ χρωματικοῦ μετὰ χρωματικοῦ, γεννᾷ ποικιλίας, πλήθος ἀμέτρητον, ἐντυπώσεων καὶ αἰσθημάτων, καὶ δὴ τοιούτων, ἅπερ ὑψοῦσιν ἡμᾶς ὑπεράνω ἡμῶν αὐτῶν, τὰ ὁποῖα μεταρσιοῦσι καὶ μεταφέρουσιν ἡμᾶς εἰς ἄλλας σφαίρας, εἰς σφαίρας οὐρανίους καὶ πνευματικάς. Οὕτως ὄχι μόνον μονότονος δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ποικιλωτάτη, ὑπερβαίνουσα παρὰ πολὺ τὴν εὐρωπαϊκὴν Μουσικὴν πτωχοτάτην ὡς πρὸς τοὺς ἤχους, ὧν δύο μόνον ἔχει· τὸν μείζονα *imaggiore* καὶ ἐλάσσονα (*minore*)· οἵτινες οὐδαμῶς δύνανται νὰ ἀνταπεκρινθῶσιν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν διαφόρων ψυχολογικῶν αἰσθημάτων, τοῦθ' ὅπερ ἐμολογεῖ ἄλλως τε καὶ ὁ Ὁλλανδὸς μουσι-

κολόγος κ. Arthur Maquair· ὅστις διὰ τῆς πραγματείας αὐτοῦ «περὶ ἐξελίξεως τῶν νεωτέρων δυτικῶν τρόπων» καταλήγων εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἑναρμόνιον γένος πρέπει νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν νεωτέραν μουσικὴν, ὡς στοιχεῖον, πλουσιωτέρας μουσικῆς ἐκφράσεως, μεταξὺ ἄλλων λέγει καὶ τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά περὶ τῆς πενιχρότητος τῆς εὐρωπαϊκῆς πολυφωνίας· «... Ἀλλ' εἵμεθα πλέον μακρὰν τῆς ἀληθοῦς τέχνης καὶ πλησιέστερον εἰς τὰ καφωδεῖα· πάντα δὲ ταῦτα προέρχονται ἐκ τῆς στενότητος τῶν δύο τρόπων· οἱ ὅποιοι οὕτω τὸ ἄπειρον τῶν συναισθημάτων λίαν περιορίζουσιν». (1)

Δεύτερον δύναται τὸ μονότονον νὰ ἐννοηθῇ ὡς ἀντίθετον τοῦ ποικίλου ἐν ταῖς φωναῖς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν· ἥτοι ἡ μὲν ἡμετέρα ἐκτελεῖται διὰ μιᾶς φωνῆς καὶ εἶναι μονόφωνος, ἡ δὲ εὐρωπαϊκὴ διὰ πολλῶν φωνῶν, συμφωνίαν ἀποτελουσῶν, τοῦτέστι δι' ἐνότητος ἐν τῇ ποικιλίᾳ, διὰ τῆς τετραφωνίας τῆς λεγομένης ἀρμονίας. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ εἶνε μονότονος, εἶνε δηλ. μονόφωνος, εἰ καὶ δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐν αὐτῇ συμφωνία, οὐχὶ δι' ἑτεροφώνων φθόγγων, ἀλλὰ διὰ φωνῶν πολλῶν, τῶν αὐτῶν ὅμως, ὧν ἡ ποικιλία συνίσταται εἰς τὸ ὅτι τινὲς φωναὶ δύνανται νὰ ἔχωσι βάσιν τὸν ὑψηλότερον φθόγγον, τὸν ἀντίστοιχον δηλ. τῆς βάσεως ἐν τῇ ἐπατόνῳ κλίμακι, καθὼς καὶ διὰ τοῦ Ἰσου, τῆς συνηχητικῆς λεγομένης γραμμῆς, ἣν λίαν ἐπιμελῶς καὶ ἐπιτυχῶς ἐυσυστηματοποίησε καὶ προσήρμοσεν εἰς πλεῖστα ἐκκλησιαστικά ἡμῶν ἄσματα ὁ ἡμέτερος λίαν ἀγαπητὸς συνάδελφος καὶ ἄλλοτε καθηγητὴς τῆς Ἐκκλ. Μουσικῆς ἐν τῷ Ὁδεῖῳ Ἀθηνῶν κ. Ψάχος· δύναται προσέτι καὶ πληθὺς ψαλτῶν συμπαλλόντων νὰ προξενήσῃ εἰδός τι ἀρμονίας, ἥτοι ποικιλίας φωνῶν τὴν αὐτὴν μὲν ἔχουσῶν βάσιν, διαφερουσῶν δὲ κατὰ τὴν ποιότητα τῆς φωνῆς, δι' ἧς καὶ εὐαρέσκεια δύναται νὰ γεννηθῇ μεῖζων καὶ ἐντύπωσις ἰσχυροτέρα καὶ αἰσθημαζωηρότερη. Ἄς ἐπιμεινόμεν ὀλίγον ἐπὶ

(*) Arthur Mapuair, tenor solo des Concerts. Callonue «L'Enharmonisme», ἥτοι δοξίμιον ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν νεωτέρων δυτικῶν τρόπων. (Essai sur l'évolution des modes occidentaux moernes) Bruxelles 1910.

εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ φυσικὴ μουσικὴ εἶναι μονόφωνος. Ἦκουσέ τις ποτὲ ἀηδόνας, κοσύφους, ἀκανθυλλίδας ἢ ἕτερόν τι ὠδικὸν πτηνόν, ἄδοντα τῷ συστήματι τῆς τετραφωνίας ;

(Ἔπεται συνέχεια).

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΙΣ

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ πόσον εὐεργετικῶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, πόσον διαπλάττει τὸ ἦθος αὐτοῦ καὶ πόσον ἐξευγενίζει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἡ ὥραία καὶ θεσπεσία τέχνη τοῦ Ἀπόλλωνος, ἡ Μουσική, ἥτις ὡς ἐκ τούτου ἡ *Μ ο υ σ ι κ ῆ*, καὶ ἂ ν δ ρ ο π ο ι ὶ ὑ π ὸ τ ῶ ν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐπεκαλεῖτο. Τούτου δὲ γνωστοῦ ὄντος, ἕκαστος ἀντιλαμβάνεται πόσον σπουδαίως δύναται νὰ συντελέσῃ ἡ μάγος αὕτη τέχνη εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ τὸν ἠθοποιὸν καὶ ἐθνοποιὸν χαρακτῆρα τῆς νεολαίας εἰσαγομένη καὶ ἐξασκουμένη προσερπύοντως ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις.

Ἀκριβῶς τὸ ὅψος, τὸ κάλλος, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἠδῶν εὐεργετικωτάτην ἐπίδρασιν τῆς Μουσικῆς ἔχοντες ὑπ' ὄψιν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι, ἐνωρίτατα, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἀκόμη χρόνων ἐπέβαλον εἰς τὴν νεολαίαν τὴν μετὰ τῶν λοιπῶν μαθημάτων ἐκ παραλλήλου διδασκαλίαν καὶ τῆς θείας ταύτης τέχνης. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περίκλους (446 π. Χρ.) τοσαύτην ἀξίαν ἔλαβεν ἡ τέχνη αὕτη, ὥστε ἡ περὶ τὴν Μουσικὴν σπουδὴ ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Ὁ αἰοδὸς τότε μεγάλως ἐξετιμᾶτο καὶ πανταχοῦ ἐγίνετο μίαν εὐπρόσδεκτος. Εἰς οὐδένα ποιητὴν ἐπετρέπετο νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἂν δὲν ἠδύνατο μόνος νὰ κροῖ τὴν λύραν κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ. Ἡ ἄγνοια τοῦ ἄδεν ἐθεωρεῖτο αἰσχος. Ἐν γένει δὲ ἡ Μουσικὴ ἐν Ἑλλάδι ἐθεωρεῖτο καὶ κατέστη ἐν ἐκ τῶν κυριωτάτων μέσων πρὸς ἐξημέρωσιν τῶν ἠδῶν καὶ πρὸς διέ-

γερσιν εὐγενῶν αἰσθημάτων.

Οὐ μόνον δὲ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ τὰ σήμερον μᾶλλον πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης θεωροῦντα τὴν Μουσικὴν ὡς στοιχεῖον ἀπαραίτητον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ, ἀπὸ πολλοῦ ἡγάπησαν αὐτὴν καὶ ἐκπαιδεύονται ὑποχρεωτικῶς ἐν τῇ θεῇ ταύτῃ τέχνῃ. Παράδειγμα ἃς λάβωμεν τοὺς Γερμανούς. Ἐν τῇ Γερμανίᾳ ἡ σχολικὴ Μουσικὴ ὡς μέσον παιδαγωγικὸν καὶ μορφωτικὸν ἔχει τοσοῦτον ἀναπτυχθῆ εἰς τὸ γερμανικὸν πνεῦμα, ὥστε δὲν ὑπάρχει, λέγουσι, γερμανικὸν σχολεῖον ἄνευ Μουσικῆς. Ἀπὸ τοῦ νηπιαγωγείου μέχρι καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐδωλίων τοῦ Πανεπιστημίου ὁ Γερμανὸς εἶνε ὑποχρεωμένος ν' ἀναπτύσσῃται διὰ τῶν ἤχων τῆς παιδαγωγικῆς καὶ ἐθνικῆς αὐτοῦ Μουσικῆς. Ὅστε ἡ ἀρχαία θεωρία περὶ μουσικῆς τῶν παίδων ἀγωγῆς εὐρύτατα ἐφαρμόζεται παρὰ τοῖς Γερμανοῖς. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ὡς οἱ Γάλλοι, Ἴταλοι καὶ ἄλλοι οὐδόλως ὑπολείπονται ὡς πρὸς τοῦτο τῶν Γερμανῶν.

Δυστυχῶς μόνον παρ' ἡμῶν δὲν κατενοήθη φαίνεται, ἡ ἀνάγκη τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτηρίοις καὶ διὰ τοῦτο εἰς οὐδεμιᾶς σχολῆς εἴτε ἀνωτέρας, εἴτε κατωτέρας τὸ πρόγραμμα εἶνε ἀναγεγραμμένη ἡ ἐθνικὴ Μουσικὴ. Ἐξαίρουνται μόνον αἱ ἐν τῷ Κράτει Ἱερατικαὶ σχολαί, ἐν ταῖς ὁποίαις διδάσκεται ὑποχρεωτικῶς ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ. Ἐὰν δὲ τις τύχῃ νὰ ἴδῃ εἰς πρόγραμμα ἡμετέρας τινὸς σχολῆς νὰ ἀναγράφῃται πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασι καὶ ἡ Μουσικὴ, ἡ Μουσικὴ αὕτη δὲν εἶνε ἡ ἡμετέρα ἐθνικὴ ἀλλὰ ἡ Εὐρωπαϊκὴ, ἐνῷ ἡδύνατο νὰ ἦνε ἡ ἡμετέρα ἐθνικὴ ἢ τοιῦλάχιστον ἀμφότεραι, τὴν πρώτην θέσιν κατεχούσης τῆς ἡμετέρας. Συμβαίνει δὲ τοῦτο παρ' ἡμῶν, διότι μόνον ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν κατενοήσαμεν, ὅτι ἡ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις εἰσαγωγὴ τῆς *ἐ θ ν ι κ ῆς Μ ο υ σ ι κ ῆς* ἐπιβάλλεται ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθοῦς παιδαγωγίας καὶ ὅτι ἄνευ τῆς ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ὑποχρεωτικῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἶνε ἀδύνατον ν' ἀναπτυχθῇ ἀληθὲς ἐθνικὸν μουσικὸν αἶσθημα. Ἀλλ' εἶνε καιρὸς νὰ κατανοηθῇ πλέον τοῦτο. Naί, πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν πλέον

καὶ ἡμεῖς ὅτι μόνον ἡ ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων παρεχομένη μουσικὴ διδασκαλία δύναται ν' ἀποφέρει τοὺς προσδοκωμένους καρπούς.

Διὰ τοῦτο εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ἡ παροῦσα Κυβέρνησις τοῦ κ. Ε. Βενιζέλου λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τ' ἀνωτέρω, ἐνέκρινε τὴν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἡμῶν ὁποῦ ἡ εὐρωπικὴ διδασκαλίαν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς.

+ ΟΙΚΟΝ. Θ. Ι. ΘΩΤ' ΔΗΣ

ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ἩΜῶΝ ἈΣΜΑΤΑ

Ὡς γνωστόν, ἡ ἡμετέρα γλῶσσα ἔχει πλεῖστα ὠραῖα παιδαγωγικὰ ποιήματα, ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἡμῶν ποιηθέντα, λίαν δὲ κατάλληλα διὰ τὰ ἡμέτερα σχολεῖα. Τὰ ποιήματα ταῦτα, ἀντὶ νὰ ψάλλωνται ἐν ταῖς σχολαῖς ἡμῶν περιβεβλημένα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐθνικῆς μουσικῆς, ψάλλονται δυστυχῶς εἰς μουσικὴν ὀθνεῖαν, τὴν Εὐρωπαϊκὴν. Δεδομένου ὅμως ὅτι, ὡς ἔγραψεν ἄλλοτε καὶ τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῶν Πατριορχεῖων Κων' πόλεως ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» (ἔτος ΚΒ', ἀρ. 31), σκοπὸς τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένης μουσικῆς τυγχάνει ἡ «ἐν ψυχῇ αὐτῶν γίγνασθαι τὸ ἀνατροφεὶ καὶ

διαιδαγώγησις τῆς νεολαίας», ἕκαστος ἀντιλαμβάνεται πόσον ἀντιπαιδαγωγικὸν καὶ ἐπιβλαβὲς εἶνε τοῦτο, διότι, ἀντὶ νὰ ὑπεκκαίωμεν τὸ πρὸς τὴν θεσπεσίαν τέχνην τοῦ Ἀπόλλωνος αἰσθημα τῶν τέκνων ἡμῶν, συνειθίζομεν αὐτὰ ἐκ νεαρωτάτης ἡλικίας πρὸς τὴν ξένην τοιαύτην.

Ὁ ἡμέτερος Διευθυντὴς φρονῶν ὅτι τὰ ἐν ταῖς σχολαῖς ἡμῶν διδασκόμενα παιδαγωγικὰ ἄσματα πρέπει νὰ ἦνε κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ μέλος σύμφωνα πρὸς τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν φύσιν τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν καὶ ὅτι ὡς ἔχομεν ποιῇσιν παιδαγωγικὴν, ἰδιάζουσιν τοῖς σχολείοις, ἀνάγκη νὰ ἔχομεν καὶ μουσικὴν τοιαύτην ὅπως καὶ ἐμπνεύσεως ἡμετέρας, ἐμελοποίησε πρὸ ἐτῶν, ὅτε ἦτο διδάσκαλος, ἀρκετὰ σχολικὰ ἄσματα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μελῶν τῶν δημοδῶν ἁσμάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς εἰς ἅπαντας τοὺς ἡχοὺς καὶ εἰς διαφόρους ἐθνικοὺς ρυθμούς, τὸ μὲν, ἵνα ᾄδωνται ταῦτα ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν αὐτοῦ σχολαῖς, τὸ δέ, ἵνα ἐκδώσῃ αὐτὰ εἰς φυλλάδιον.

Τὰ ἄσματα ταῦτα τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ μὴ ἐκδοθέντα μέχρι τοῦδε ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, θὰ δημοσιεύσῃ τμηματικῶς ὁ «Μουσικὸς Κόσμος», ἵνα χρησιμεύσωσιν ἐν ταῖς ἡμετέραις σχολαῖς. Ἀρκεταὶ δὲ ἡ δημοσίευσίς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους.

“ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ,, ΜΕΤΑ ΠΟΛΛΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΠΕΙΡΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΣ

ΥΠΟ ΟΙΚΟΝ. ΘΕΟΔ. Ι. ΘΩΤ' ΔΟΥ

Ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιεύει ὁ «Μουσικὸς Κόσμος» τμηματικῶς τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον λίαν εὐμέθοδον ἔργον τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ. Τὸ πόνημα τοῦτο περιέχει οὐ μόνον κανόνας, καὶ πολλὰς ἀσκήσεις καὶ διαγράμματα, συντελοῦντα εἰς τὴν εὐχερῆ καὶ ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, ἀλλὰ καὶ ὅσα μουσουργήματα ἐκ τοῦ Ἀναστασιματαρίου καὶ τοῦ Εἱρμολογίου ἢ καὶ ἀλλαχόθεν εἰσὶν ἀπαραίτητα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συμφώνως πρὸς τὸ ἀναλυτικὸν Πρό-

γραμμα τῆς ἐν Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως ἄλλοτε λειτουργούσης Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Κων' πόλει Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου. Ἐπομένως τυγχάνει χρησιμώτατον οὐ μόνον τοῖς διδασκόνσι καὶ διδασκομένοις τὴν ἡμετέραν μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἱεροψάλταις. Πεποιθᾶμεν ὅτι καὶ τὸ μεθοδικώτατον τοῦτο ἔργον τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ θὰ παρακολουθῶσι πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Εἰς τὸν ἡμέτερον Διευθυντήν, ἅ-
μα τῇ ἀγγελίᾳ τῆς ἐκδόσεως ἡμῶν,
ἐστάλησαν ὑπὸ γνωστῶν αὐτοῦ καὶ
μὴ πλεῖσται συγχαρητήριοι ἐπιστολαί,
ἐξ ὧν, ἔλλειψαι χώρου, δημοσιεύομεν
κατωτέρω τὰς κυριώτερας.



Α' Ὁ Ἀρχὸν Μ. Πρωτέδικος κ.
Γεώργιος Ι. Παπαδόπουλος ἔστειλε
τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν :

Πρίγκηπος, τῇ 3 Ἰουλίου 1929

Αἰδεσιμώτατε καὶ μουσικώτατε φίλε κ.
Θεόδωρε Θωΐδη,

Ἔλαβον μετὰ χαρᾶς τὴν ἀγγελίαν τοῦ
ἐξαγγελιομένου καὶ ἐκδοθησομένου περιο-
δικοῦ συγγράμματός σας «ΜΟΥΣΙΚΟΣ
ΚΟΣΜΟΣ», ὡς καὶ τὴν σχετικὴν ὥραιαν
ἐγκύκλιον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Εὐχόμενος ὑμῖν ἐνίσχυσιν δὰ τὸ μέγα
ἔργον, ὅπερ ἀνελάβατε, ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἀ-
δελφικώτατα καὶ διατελῶ μετ' ὑπολήψεως
πρόθυμος

Ὁ Μ. Πρωτέδικος

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ



Β'. Ὁ πρόην Πρωτοψάλτης καὶ
νῦν βιβλιοφύλαξ τῶν Πατριαρ-
χείων Κων)πόλεως κ. Τραντάφυλλος
Γεωργιάδης συνεχάρη τὸν ἡμέτερον
Διευθυντὴν διὰ τῆς παρὰ πόδας ἐ-
πιστολῆς :

Αἰδεσιμώτατε Οἰκονόμη καὶ λίαν μοι
ἀγαπητὲ φίλε κ. Θεόδ. Θωΐδη,

Αἱ ἀγγελίαι καὶ τὰ γράμματά σας ἐλή-
φθησαν ἐκφράζω δ' ὑμῖν ἐγκάρδια συγ-
χαρητήρια διὰ τοὺς πρὸς καλλιέργειαν
τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἀγῶνας καὶ

μόχθους σας, οἱ ὅποιοι, κατ' ἐμὲ κοιτῇ.
εἰσὶν ἀνεκτίμητοι καὶ διὰ τοὺς ὁποίους
μόνη ἡ ἱστορία εἶναι ἱκανὴ νὰ σᾶς ἱκανο-
ποιήσῃ ἡμέραν τινά.

Διατελῶ μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης

ὅλος ἡμέτερος

ΤΡ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ



Γ'. Ὁ δὲ Πρόεδρος τοῦ πρὸς διά-
δοσιν τῇ Ἐθνικῇ ἡμῶν Μουσικῇ
ἐν Ἀθήναις Συλλόγου κ. Σίμων Ι.
Καραῆς, ἔστειλε τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν :

Αἰδεσιμώτατε καὶ μουσικώτατε Διευ-
θυντὰ τοῦ «Μουσικοῦ Κόσμου» κ. Θεόδ.
Θωΐδη,

Ὁ «ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ» ἔρχεται
εἰς φῶς εἰς μίαν σημαντικὴν καμπὴν τῆς
σταδιοδρομίας τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Μου-
σικῆς, εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἐπιστημονικὴν
καλλιέργειαν, ἀνάπτυξιν καὶ διάδο-
σιν θέλει συμβάλει σπουδαίως διὰ τῶν ἐν
αὐτῇ δημοσιευθησομένων ἐπιστημονικῶν
μελετῶν, τόσον ἡμῶν, ὅσον καὶ τῶν ἀξιο-
τίμων κ.κ. συνεργατῶν ὑμῶν.

Ἐπιθυμῶν δὲ ἵνα καὶ ἐγὼ συμβάλω,
κατὰ δύναμιν, εἰς τὸν εὐγενῆ σκοπὸν τοῦ
ὑμετέρου περιοδικοῦ, πέμπω ὑμῖν συνημ-
μένως τῇ παρούσῃ μου τρία δημόδη ἄ-
σματα καὶ ἐν μοιρολόγι, γραφέντα ὑπ' ἐ-
μοῦ κατ' ἀπαγγελίαν τῶν γονέων μου
μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, ἵνα χρησιμεύ-
σωσιν οὗτοι διὰ τὴν λαογραφίαν ἡμῶν.

Ἐπὶ τούτοις συγχαίρων τὴν ὑμετέραν
αἰδεσιμολογιότητα διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἐ-
θνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς ἀγῶνα, εἰς ὃν ἀ-
πεκδύεσθαι Αὕτη καὶ εὐχόμενος εἰς τὸν
«Μουσικὸν Κόσμον» καλὴν σταδιοδρομίαν,
διατελῶ μετὰ τιμῆς ἐξαιρέτου

ΣΙΜΩΝ ΚΑΡΑΣ



ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑ-
ΔΟΣΙΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΗΜΩΝ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ
ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐπαινετῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐκ τῶν ἀρίστων μουσικῶν τῆς πόλεως ἡμῶν κ. Σίμ. Ι. Καρᾶ, ιδρύθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους παρὰ διαφόρων ἐπιλέκτων μελῶν τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας καὶ μουσικῶν Σύλλογος ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπωνυμίαν, οὗτινος σκοπὸς εἶνε ἡ διὰ διδασκαλίας, συναυλιῶν, διαλέξεων, ἑορτῶν καὶ ἐμφανίσεων διάδοσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἐκκλησιαστικῆς καὶ δημώδους.

Ὁ Σύλλογος διατηρεῖ καὶ Μουσικὴν Σχολὴν τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, ἐν τῇ πλατεῖᾳ Γιγάντων (ἐν τῇ 12ῃ παρόδῳ) λειτουργοῦσαν κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας καὶ δεχομένην μαθητὰς ἀντὶ εὐτελεστάτης συνδρομῆς.

Ἐν τῇ Μουσικῇ ταύτῃ Σχολῇ, ἐν ἣ διδύσκει ἄριστον προσωπικόν, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ρέκτου διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Σίμ. Καρᾶ καὶ τεσσάρων μελῶν τῆς Χορωδίας τοῦ Συλλόγου, ἐπιτυγχάνεται τελεία καὶ ἐπιστημονικὴ καὶ μεθοδικὴ κατάρτισις παντός ἐπιθυμοῦντος τὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἑλλ. Μουσικῆς.

Αἱ ἐγγραφαὶ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1929—1930 ἤρχισαν.

Ὁ Σύλλογος ἔχει καὶ χορωδίαν, δις τῆς ἑβδομάδος ἀσκουμένην ἐπὶ μαθημάτων ἐν συναυλίαις ἐκτελεσθησομένων.

Ὁ Σύλλογος δέχεται ἐγγραφὰς νέων μελῶν, ὡς καὶ ἐγγραφὰς εἰς τὴν χορωδίαν αὐτοῦ τῶν ἐχόντων καταλλήλους μουσικὰς γνώσεις. Θέλων δὲ νὰ ἀποκτήσῃ βοηθητὴν καὶ ἰδίαν ὀρχήστραν, δέχεται εἰς ἐγγραφὴν ὡς μέλη τῆς ὀρχήστρας τοὺς γνωρίζοντας ὀργανικὴν μουσικὴν.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἀπευθυντέον: «Σύλλογον πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑθνικῆς Μουσικῆς, Πλατεῖαν Γιγάντων, πάροδον ἀρ. 12.

Τῇ 13ῃ παρελθόντος Ἰουνίου ἐγένοντο αἱ ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις τῆς ἐν τῷ Ὁδείῳ Ἀθηνῶν λειτουργούσης Βυζαντινῆς μουσικῆς Σχολῆς.

Ὁ ἡμέτερος Διευθυντὴς ἐκλεγείς μέλος τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, παρέστη κατὰ ταύτας καὶ ἐξήτασε μαθητὰς τινὰς ὅλων τῶν τάξεων τῆς σχολῆς ταύτης, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδίδαξαν κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος 1928—29 οἱ κ. Ν. Παπᾶς καὶ Ι. Μαργαζιώτης, εὐόρκως ἐκπληρώσαντες τὸ καθήκον αὐτῶν.



ΔΙΑΛΕΞΙΣ κ. Κ. ΜΑΛΤΕΖΟΥ

ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν περιδιασθημάτων Ἐγένετο τῇ 14ῃ Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ἐπιστημονικὴ διάλεξις ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Κ. Μάλτεζου περὶ διασθημάτων τοῦ διατονικοῦ γένους τῆς ἡμετέρας μουσικῆς.

Τὴν διάλεξιν ταύτην τοῦ κ. Κ. Μάλτεζου θέλομεν δημοσιεύσῃ εἰς τὸ δεῦτερον τεῦχος ἡμῶν.



ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΙΕΡΟΥΨΑΛΤΩΝ

Ἀγανακτήσαντες οἱ ἱεροψάλται Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, ἐν οἷς καὶ μουσικοὶ τινες, ἐξ ἀφορμῆς βιβλίου ὑπὸ τοῦ ἐν Τριπόλει ἱεροψάλτου κ. Δ. Ι. Παναγιωτοπούλου ἐκδοθέντος ὑπὸ τὸν τίτλον «Μουσικὴ τῆς θρησκείας» καὶ κυκλοφοροῦντος κατ' αὐτάς, δι' οὗ ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ κατηγορεῖ καὶ ὑβρίζει τὴν ἡμετέραν μουσικὴν ἀποκαλῶν αὐτὴν μουσικὴν 130 ἔτων καὶ δι' οὗ παρουσιάζει νέον γραφικὸν σύστημα τῆς μουσικῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθέν, διὰ τοῦ ὁποίου, ὡς διατείνεται, ἡ μουσικὴ διδάσκεται ἄνευ διδασκαλοῦ ἐν-

τὸς ἑβδομάδος, ἂν οὐχὶ ἐντὸς ὡρῶν τι-
νων, συνῆλθον τῇ 6 τοῦ παρόντος μηνὸς
ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθη-
νῶν πρὸς σύσκεψιν καὶ λήψιν ἀποφάσεων
ἐπὶ τοῦ διαληφθέντος βιβλίου. Ἀπεφασί-
σθη δὲ ὑπ' αὐτῶν, ὅπως ὑποβληθῇ εἰς τὴν
Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τῆς Α. Θ. Μακαριό-
τητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ὑπὸ
Ἐπιτροπῆς πρὸς τοῦτο συστάσης καὶ ἀ-
ποτελουμένης ὑπὸ τῶν κ. κ. Ν. Κανακάκη,
Γ. Γαρουφάλῃ, Α. Ντάκουλα καὶ Α.
Στελλακάτου ὑπόμνημα δι' οὗ νὰ ζητῇ-
ται ἡ ἀποκρίσις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βι-
βλίου.

Τὸ ὑπόμνημα ὑπεβλήθη εἰς τὴν Α. Θ.
Μακαριότητα τῇ 8ῃ ἐνεστώτος μηνὸς ὑπὸ
τῆς Ἐπιτροπῆς, γενομένης δεκτικῆς προ-
σηνέστατα ὑπὸ τῆς Α. Θ. Μακαριότητος.
Ἦτις ἐπαινέσασα τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίου
ἡμῶν Μουσικῆς ζῆλον τῶν ὑπογραψάντων
τὸ ὑπόμνημα, ἀπηύθυνεν εἰς αὐτὴν καὶ
δι' αὐτῆς εἰς πάντας τοὺς ἱεροψάλτας πα-
τριαρχάτας νουθεσίας καὶ προτροπὰς, σχέ-
σιν ἐχούσας πρὸς τὰ καθήκοντα αὐτῶν
καὶ συνέστησεν, ὅπως ἐνδελεχῶς ἐργα-
σθῶσι πρὸς διάσωσιν τῆς καθ' ἡμᾶς μου-
σικῆς, ὀργανοῦμενοι καταλλήλως διὰ κα-
ταλλήλου προπονήσεως καὶ ἐμφανίσωσιν
εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὸ κάλλος αὐτῆς.
Ἐπίσης συνέστησεν ὅπως οἱ ἱεροψάλται
ψάλλωσι πάντοτε ἀπὸ δ ι φ θ έ ρ α ς
(βιβλίου) οὕτως ὥστε νὰ ἐξοικειωθῇ τὰ

εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα πρὸς τὰς ἀρχαίας
καὶ καθιερωμένας ἐκκλησιαστικὰς μελω-
δίας.

Τὸ εἰς τὴν Α. Θ. Μακαριότητα ὑπο-
βληθὲν ὑπόμνημα, ὡς καὶ πᾶσαν ἐπ' αὐ-
τοῦ ἀπόφασιν τῆς Ι. Συνόδου θέλομεν δη-
μοσιεύσῃ εἰς τὸ δεύτερον τεῦχος ἡμῶν.



ΙΑΡΥΣΙΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Κατὰ τὴν ὡς ἄνω συγγέντρωσιν τῶν
ἱεροψαλτῶν καὶ μουσικῶν ἀπεφασίσθη ὡ-
σαύτως ὑπ' αὐτῶν ἡ ἵδρυσις Μουσικοῦ
Συλλόγου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἰωάννης ὁ
Δαμασκηνός». Ἐξελέγη δὲ καὶ ἡ πρὸς
σύνταξιν τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Μουσικοῦ
Συλλόγου τούτου Ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη
ἐκ τῶν κ. κ. Ἐμμ. Φαρλέκα, Ν. Κανακάκη,
Κ. Κουτσούκου, Ἀ. Τσίτσου, Α. Ντάκουλα,
Γ. Γαρουφάλῃ, Α. Στελλακάτου, Ν. Πα-
πά, Ν. Μαυρομμάτη, Γρ. Βαληνδρᾷ, Μ.
Παπαδάκη καὶ Π. Δουκάκη.

Ἡ ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ καταστατι-
κοῦ ἐπιτροπὴ συνεδριάσασα ἐν τῷ μεγάρῳ
τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῇ 8ῃ τρέχοντος μη-
νός, ἐπελήφθη τοῦ ἔργου αὐτῆς, ὅπερ καὶ
ἐπερατώθη ἤδη.

Ὁ Σύλλογος τίθεται ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον
προεδρείαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπι-
σκόπου Ἀθηνῶν.

Δ Η Λ Ω Σ Ι Σ

Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν συνδρομητῶν
ἡμῶν ὅτι ἡ ἐκδοσις τοῦ παρόντος τεύχους
καθυστέρησεν ὀλίγον λόγῳ ἀσθενείας τοῦ
μουσικοῦ στοιχειοθέτου ἡμῶν καὶ ὅτι ἐφε-

ξῆς ἅπαντα τὰ τεύχη θὰ ἐκδίδωνται ἀνελ-
λιπῶς καθ' ἕκαστον μῆνα.

Ἡ Διεύθυνσις


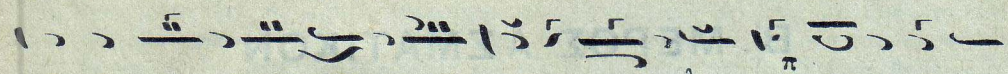
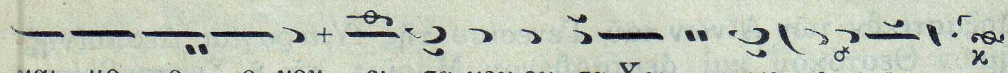
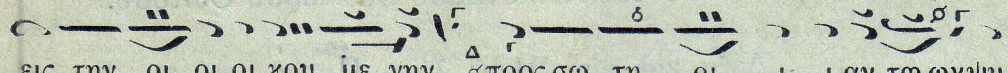
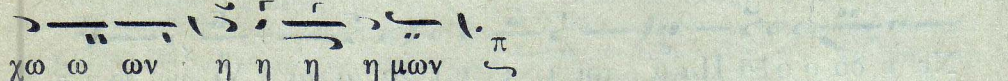


Β'. ΜΕΡΟΣ ΑΣΜΑΤΙΚΟΝ

Δοξαστικὸν τῶν Αἰνῶν τοῦ Γενεσίου τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης
 ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῇ 8 Σεπτεμβρίου,
 μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου Θεοδώρου Θωΐδου.



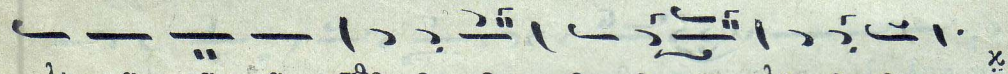
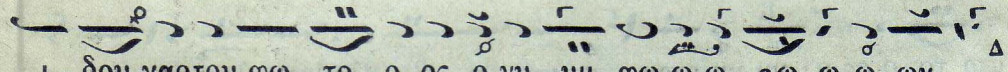
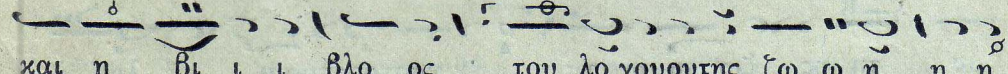
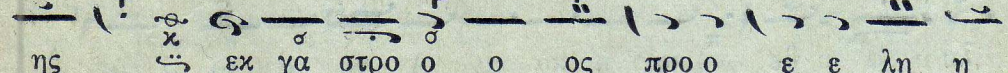
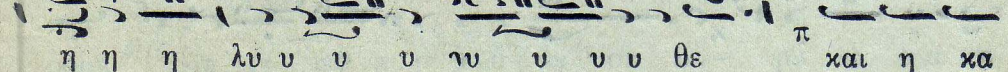
Δόξα, καὶ νῦν. Ἦχος λ̣ Πά. χ̣

Νε ε δο ο ο ξα Πα α τρι ι ι ι ι και αι αι Υι υι ω
 και α γι ι ι ω Πνε ε ευ μα α α α τι
 Και νυ υ νυ και α α ει και αι ει εις τους αι αι ω ω
 ω νας των αι ω ω ω νω ων α α α μην
 Α αυ τη η η με ρα α α Κυ υ ρι ι ι ου
 α γαλ λι α α α σθε ε λα α α οι ι δουγαρ του
 φω το ο ος ο νυ υ μ φων και η βι βλος του λο ο γου ου
 ου τη ης ζω ω ω ης εκ γαστρος προ ο ε λη η
 λυ υ α υ θε και η κα τα Α να α το ο λας
 πυ υ υ υ λη α πο κυ υ υ η η θει ει σα προ σ


 με νει ει την ει ει ει ει σο ο ο ο δον ^Δ του Ι

 ε ε ρε ε ως του ου με γα α α α λου ^π μο ο ο νη

 και μο ο ο νον ει σα γου ου σα Χρι ι στο ο ο ον

 εις την οι οι οι κου με νην ^Δ προς σω τη ρι ι ι αν των ψυ

 χω ω ων η η η η μων ^π

Τὸ αὐτὸ ἀργότερον ὑπὸ τοῦ ἰδίου.

Δόξα, καὶ νῦν. Ἦχος ^π Πά. ^π χ


 Ἀ α α α αυ τη η η η με ε ε ρα ^Δ

 Κυ υ ρι ι ι ι ι ι ι ι ου ου ^Δ α γαλ

 λι α α α σθε ε ε ε ε ε λα α οι ^χ

 ι δου γαρ του φω το ο ος ο νυ υμ φω ω ω η ω ω ων ^Δ

 και η βι ι ι βλο ος του λο γου ου της ζω ω η η η

 ης ^π εκ γα στρο ο ο ος προ ο ε ε λη η

 η η η λυ υ υ υ νυ υ υ υ θε ^π και η κα

τα Α να α το ο λας πυ υ υ υ λη α πο
 κυ υ υ η θει ει ει ει ει ρει ει ει ει σα προς με
 νει ει ει ει την ει ει ει ει σο ο ο ο την ει ει ει
 σο δο ο ο ο ο ο ον του Ι ε ε ρε ε ε ε ε
 ε ε ως του ου ου ου με ε ε ε ε γα α α α
 α α α α α λου μο ο ο νη και μο ο ο
 νον ει σα γου σα Χρι ι στο ο ο ο ο ο
 ο ον εις την οι οι οικου με ε ε νη η η η η η
 η ην προς σω τη η ρι ι ι ι ι α αν
 τω ω ω ω ων ψυ υ χω ω ω ω ων η η η
 η η η η η μω ω ω ων

Δοξαστικὸν τῶν Αἰνῶν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως τοῦ αὐτοῦ.

Δόξα, καὶ νῦν. Ἦχος ᾠδῆς Πάχ

Σημε ε ρονπρο ερ χε ε ται ο Σταυ ρος του ου ου Κυ υ

ρι ι ου και πι ιστοι οι οι οι εισ δε εχουνται

αι αυ τον εκ πο ο ο ο θου και λαμ βα νου

σιν ι ι α α μα α α τα ψυ χης τε ε και

σω ω ω μα α α α τος και αι πα α σης μα λα κι ι

ι ι ας αυ το ον α σ πα σω ω ω ω με ε ε ε

θα τη χα ρα α α και αι αι αι τω ω ω φο

ο ο ο βω ω φο ο ο βω δι α α τη ην α μαρ

τι ι ι ι α αν ως α να α α ξι οι ο ο

ον τες χα ρα α α α α α α α α α α δε

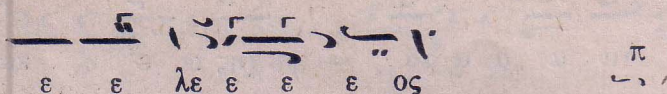
δι α α τη ην σω τη η ρι ι ι ι ι α αν

ην πα α ρε ε ε χει ει τω κο ο ο ο σμω q ο εν

αυ τω ω ω ω ω προ οσπα α γεις Χρι στο ο

ο ος ο Κυ υ υ υ υ ρι ι ο ο ο ο ο ο ο

ο ο ο ο ο ος ο ε ε ε χων το με ε γα ε



Τὸ αὐτὸ ἀργότερον ὑπὸ τοῦ ἰδίου.

Ἦχος λ̣ Πά χ

Νε ε δο ο ο ξα Πα α τρι ι ι ι ι και αι αι

 Υι υι ω και α γι ι ι ω Πνε ε

 ε ε ευμα α α α α γα α α α τι

 Και νυ υ υν και α α ει και αι ει εις τους αι

 αι ω ω ω νας τω ω ω ω ναι αι ω ω ω ω ω νω

 ων α α α μην

 Ση η με ε ε ση με ε ρο ον προ ερ χε ε ται ο

 Σταν ρος του ου ου Κυ υ ρι ι ι ου ου ου ου ου ου ου

 και πι ι στοι οι οι οι οι εισ δε ε χο ον ται αι αι αι αι

 αι αυ το ο ο ον ε ε ε ε εκ πο ο ο ο

 ο ο ο ο ο θου και λαμ βα νου σιν ι ι α α α

α α α μα α α γα α α α τα ψυχης τε ε ε και

σω ω ω ω ω ω μα α α και σω ω ω μα το ο ο

ο ο ο ος και πα α σηημα α λα α κι ι ι ι ι ι

ι ι ας αυ το ο ον α σπα σω ω ω ω με ε ε ε

θα τη χα ρα α α και αι αι τω φο ο ο ο βω

ω φο ο ο βω δι α α τη ην α μαρ τι ι ι ι

α αν q ως α να α α ξι ι οι οι ο ο ο ο ο ο ο

ο ον τες χα ρα α α α α α α α α δε

δι α α τη ην σω τη η ρι ι ι ι ι α

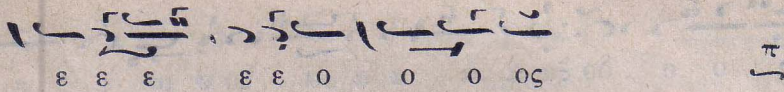
αν ην πα ρε ε ε χει ει τω ω κο ο ο ο ο ο ο

ο ο σμω ο εν αυ τω ω ω ω ω προ οσ πα

α γεις Χρι στο ο ο ος ο Κυ υ υ υ υ υ υ υ

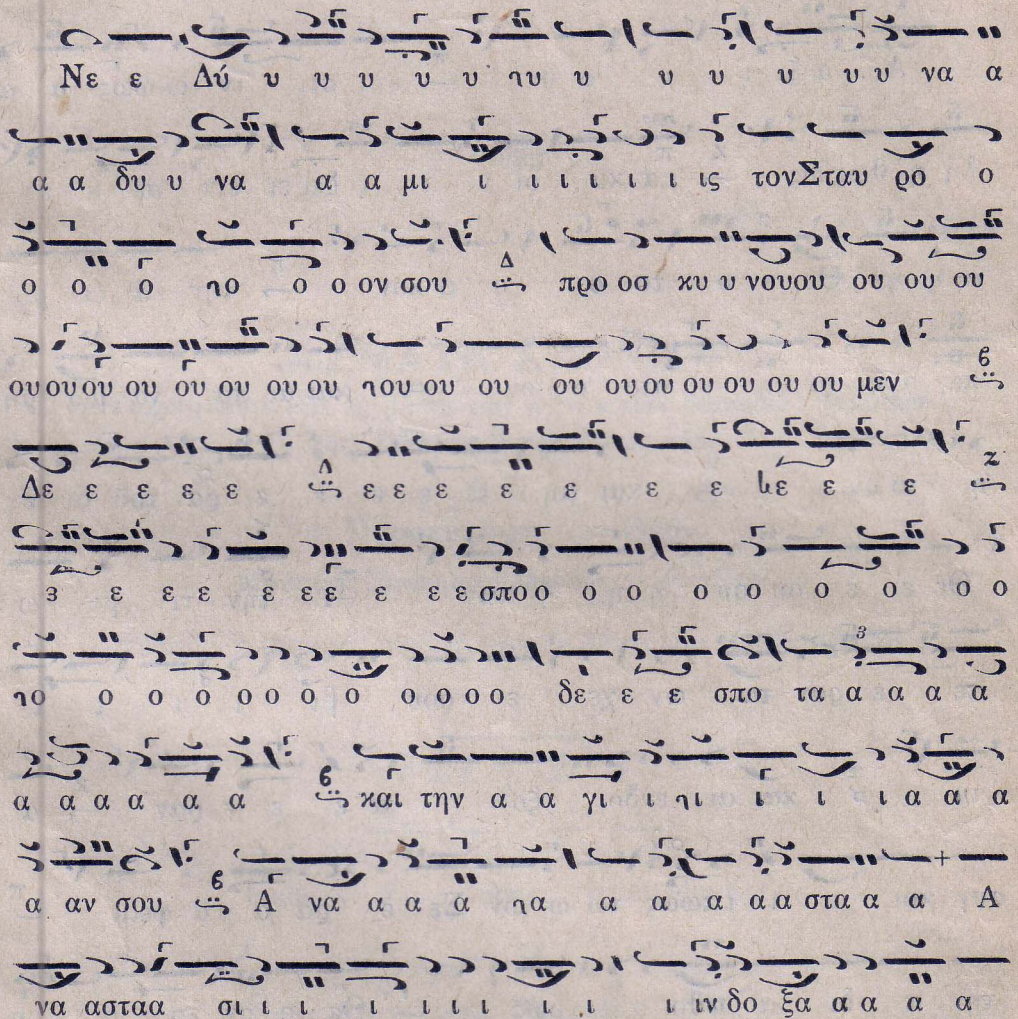
ρι ι ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ος

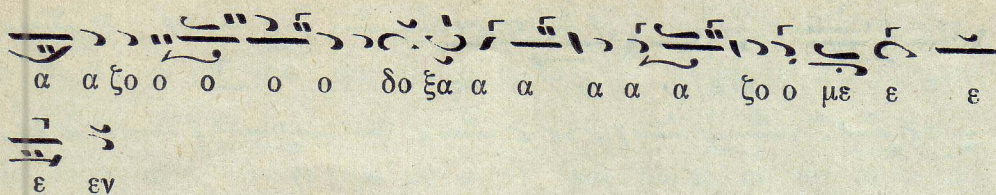
ο ε ε ε χων τον με ε γα ε ε ε λε ε ε



Δύναμις τοῦ Σταυροῦ ὑπὸ Γεωργίου Παιδεστηνοῦ

Ἡχος 𐤇𐤍𐤔𐤕 𐤇𐤍𐤔𐤕 𐤇𐤍𐤔𐤕

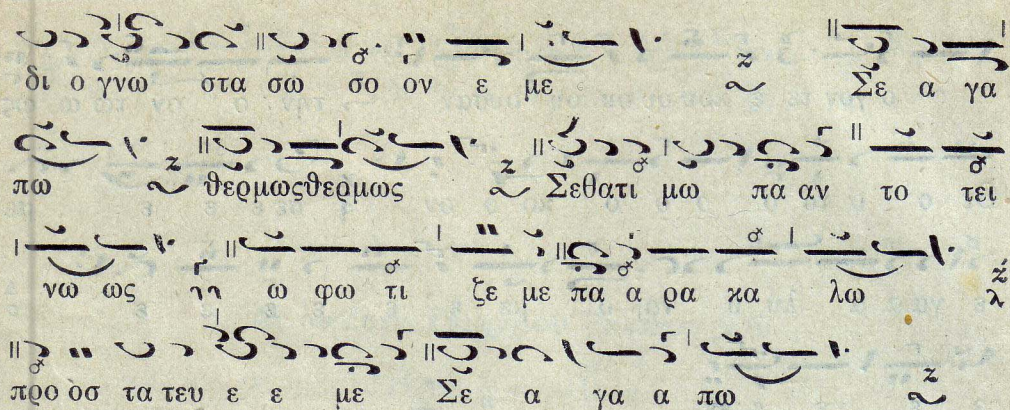




Ἄξιον ἐστὶν Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ.

Ἦχος λ̣ Πά χ̣

Α α ξ ι ι ο ο ν π ε σ τι ι ν ω ω ως α α
λη η θ ως ως χ π μα κα ρ ι ι ι ξ ει ει ει ν σε ε ε
τη η η ν θε ε ο το ο ο ο κον π την α ει μα
κα α α ρ ι ι ι στο ο ο ν και αι πα να μω μη
η το ο ν και μη τε ε ε ε ε ρ α τοῦ ο υ ο υ
θε ε ε ο υ ο υ η η η μων π την τι μι ω
τε ε ρ αν τω ω ν χ ε ε ρ ου βι ι ι ι ι
ιμ π και αι ενδο ξο τε ε ε ε ρ αν α
συ γ κ ρ ι ι ι τω ως τω ω ω ν Σε ε ρ α α α φειμ π
την α δι α φ θ ο ο ρ ως θε ο ο ν λο ο ο



I

Ὡ παντεπόπτα Πάτερ Θεέ,
 καρδιογενῶστα, σῶσον ἐμέ,
 Σὲ ἀγαπῶ θερμῶς, θερμῶς
 Σὲ θὰ τιμῶ παντοτεινῶς.
 Ὡ! φώτισέ με, παρακαλῶ,
 προστάτευέ με Σὲ ἀγαπῶ.

II

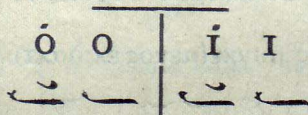
Σὺ μὲ χαρίζεις δῶρα πολλά,
 Σὺ μὲ φωτίζεις εἰς τὰ καλά.
 Σ' εὐχαριστῶ, Σὲ ἀγαπῶ,
 Σ' εὐγνωμονῶ καὶ Σὲ τιμῶ,
 Μὴ μὲ ἀφήσης, Πλάστα ποτέ,
 μὴ μὲ λυπήσης, Πάτερ Θεέ.

2. Ἡ Αὐγή. (*)

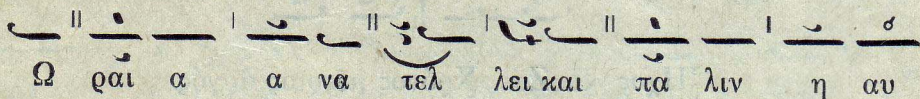
Ποίησις Ἀγγέλου Βλάχου. — Μουσικὴ Οἰκονόμου Θεοδ. Ι. Θωΐδου

Ρυθμὸς ἐξάσημος, Διτρόχαιος δακτυλικὸς

(— — — — —)



Ἦχος λ̣ Πά. Χρόνος μέτριος γοργός.



(*) Τὸ ᾄσμα τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1913 ἐν τῷ 14ῳ τεύχει τῆς «Μουσικῆς» τοῦ Γ. Παχτίκου.

|| γη η π' και φωαςγλυ κυμαςτελ λει και μει δι
 | α α η γη Δ σι γα σι γα ρο δι ζουν αι
 || α κραι των βου νων και ε ευ θυ μα ορ
 || θρι ζουουν τα σμη νη τωνπη νων π

Ὠραία ἀνατέλλει
 καὶ πάλιν ἡ αὐγὴ
 καὶ φῶς γλυκὺ μᾶς στέλλει
 καὶ μειδιᾷ ἡ γῆ.
 Σιγά, σιγά ῥοδιίζουν
 αἱ ἄκραι τῶν βουνῶν
 καὶ εὐθυμα ὀρθρίζουν
 τὰ σμήνη τῶν πτηνῶν.

Ἀκούετε πῶς ψάλλει
 παιδρά των ἡ φωνὴ
 τῆς φύσεως τὰ κάλλη
 καὶ τὸν Θεὸν ὑμνεῖ.
 Ἐκεῖνος τὰ κοιμίζει
 ὥς τρυφερὰ τροφός,
 Ἐκεῖνος τ' ἀφυπνίζει
 μὲ δρόσον καὶ μέφῳς.



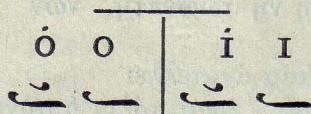
ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

πρὸς τὴν Α. Θ. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ.κ. Χρυσόστομον.

Μουσικὴ Οἰκονόμου Θεοδ. Ι. Θωΐδου

Ρυθμὸς ἐξάσημος. Διτροχάιος δακτυλικὸς

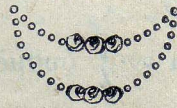
(— — —)



Ἦχος λ ᾗ ἑναρμόνιος ᾗ Χρόνος μέτριος γοργός.

Πο λυ χρο νι ονποι η η η σαι ᾗ Κυ ρι
ρι ος ο Θε ος ᾗ τὸν Μα κα ρι ω ω τα τον κ
και Θει ο τα τον η μων ᾗ Πα τε ρα και αι Δε
σπο ο ο την ᾗ τον Αρ χι ε πι σκοπον
Α θη νων ᾗ και πα α α ση ης Ελ λα α α δος κ
Κε ρι ον Κυρι ον Χρυ σο ο στο μον π
Κυ υ ρι ε φυ υ λατ τε αυ τον ᾗ εις πολ λα α α
ε ε τη ᾗ εις πολ λα α α ε ε ε τη ᾗ

εις πολ λα α α α α α α α α
 ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε τη
 Α μην π
 9



ΔΗΜΩΔΗ ΑΣΜΑΤΑ

ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Οἰκονόμου ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ι. ΘΩΪΔΟΥ

*Ἑκκλησις πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ μουσικοὺς
πρὸς συλλογὴν δημωδῶν ᾠσμάτων.*

ὦ μουσικοί, μαζεύετε τραγούδια τοῦ λαοῦ μας,
γεννήματα τοῦ Ἐθνικοῦ πολυφαντάστου νοῦ μας
καὶ ἀντιγράφετε πιστῶς τὸν ἐθνικὸν ῥυθμὸν των,
τὸν τρισγλυκύν των, τὸν ἀγνὸν Ἑλληνικὸν σκοπὸν των.

Πρέπει τὰ λουλούδια αὐτὰ παντοτείνῳς νὰ μένουν
πρέπει νὰ μὴ ξεχάνωνται, μαραίνωνται, πεθαίνουν.
Οἱ πρόγονοί μας, μέσ' ᾗς αὐτὰ ἔκρυσαν τὴν λαλιάν των,
ἔκρυσαν τὰ ἰδανικά, τὰ πάθη, τὴν καρδιάν των.

Τὴν Ρούμελη κι' Ἀνατολή, ὦ μουσικοί, γυρνᾶτε
καὶ ὅλ' ἐν γένει τὰ νησιά, καιρὸ μὴ δαπανᾶτε,
καὶ ἀντιγράφετε πιστῶς διὰ νὰ διαδώσητε
τ' ἀμίμητα τραγούδια μας κι' ἀπ' τὴν φθορὰν τὰ σώσητε.

ΔΗΜΩΔΗ ΑΣΜΑΤΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

(ΑΝΕΚΔΟΤΑ)

ἐκ τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς τοῦ κ. ΣΙΜ. Ι. ΚΑΡΑ

1. Μοιρολόγι.

κατ' ἀπαγγελίαν τῆς μητρὸς μου Σπυριδούλας Ι. Καρᾶ
ἐκ Στροβιτίου τῆς Ὀλυμπίας.

Ἦχος ♯ Πα ρ γ ρυθμὸς 4σημος

Μα ρι τσα α ν'ε ε τρα α α γου ου ου δα
 γε π σε πε τρι ι νο ο ο γιο ο φυ ρι π
 α α χι παι αι δα κι μου ου ου ου και λει

Μαρίτσα(*) ν'ετραγούδαγε
 καὶ λέει τραγοῦδι θλιβερό
 κι' ὅχ τὸν ἦχὸ τοῦ τραγουδιοῦ
 καὶ τὸ γιοφύρι ἐρράγισε
 καὶ τὸ στοιχειὸ τοῦ ποταμιοῦ
 — Πᾶψε Μαρίτσα τὸν ἦχὸ
 — τὸ πῶς νὰ πᾶψω τὸν ἦχὸ
 πῶχ' νὰ νηὸ κι' εἰν' ἄρρωστος
 γυρεύει ἀπὸ λαγὸ τυρὶ
 κ' ἐπῆρα δίπλα τὰ βουνὰ
 γιὰ ναῦρ' ἀπὸ λαγὸ τυρὶ
 κι' ὁσὸ νὰ πάω κι' ὁσὸ νὰ ρηθῶ

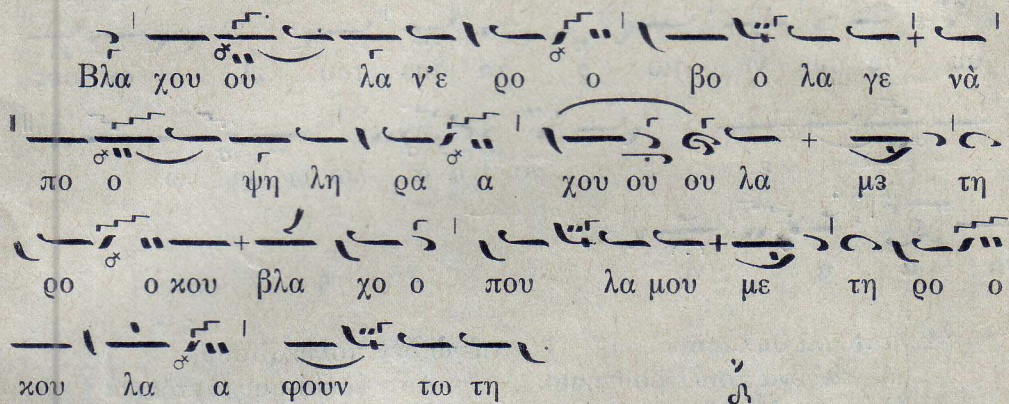
σὲ πέτρινο(**) γιοφύρι
 καὶ παραπονεμένο
 κι' ὅχ τὸ πολὺ τραγοῦδι
 καὶ τὸ ποτάμι ἐστάθη
 στέκεται καὶ τῆς λέει
 πᾶψε καὶ τὸ τραγοῦδι
 τὸ πῶς καὶ τὸ τραγοῦδι
 βαρεῖα γιὰ νὰ πεθάνη,
 κι' ἀπ' ἄγρια γίδα γάλα
 δίπλα τὰ καταρράχια
 κι' ἀπ' ἄγρια γίδα γάλα
 ὁ νέος ξεψυχαίει.

(*) Ἀλαχοῦ «κοράσι». (**) Ἀλαχοῦ «τρίχινο».

2. Ἡ Βλαχούλα.

κατ' ἀπαγγελίαν τῆς μητρὸς μου Σπυριδούλας I. Καρᾶ.

Ἦχος ᾠ Πα ρ χ ῶ ρυθμὸς 4σημος



Βλαχούλα ν' ἐρροβόλαγε
ν' ἀπὸ ψηλὴ ῥαχούλα
μὲ τὴ ῥοκούλα φουντωτὴ
τ' ἀδράχτι τῆς γεμᾶτο.
Τσοπάνης τὴν ἀπάντησε
στέκει καὶ τὴ ῥωτάει.
Βλαχούλα ποῦθεν ἔρχεσαι
καὶ ποῦθενε πηγαίνεις

—ἀπὸ τὰ πρόβατ' ἄρχουμαι
στὸ σπίτι μου πηγαίνω.
Βλαχούλα δὲν παντρεύεσαι
τσοπάνι' ἀνδρὰν ἀπάρης;
Δὲν παίρνω ἔγὼ τὸν τσόπανο
τὸν παληοκουρελιάρη.
θὰ πάρω παπαδόπουλο
νᾶναι γραμματισμένο.



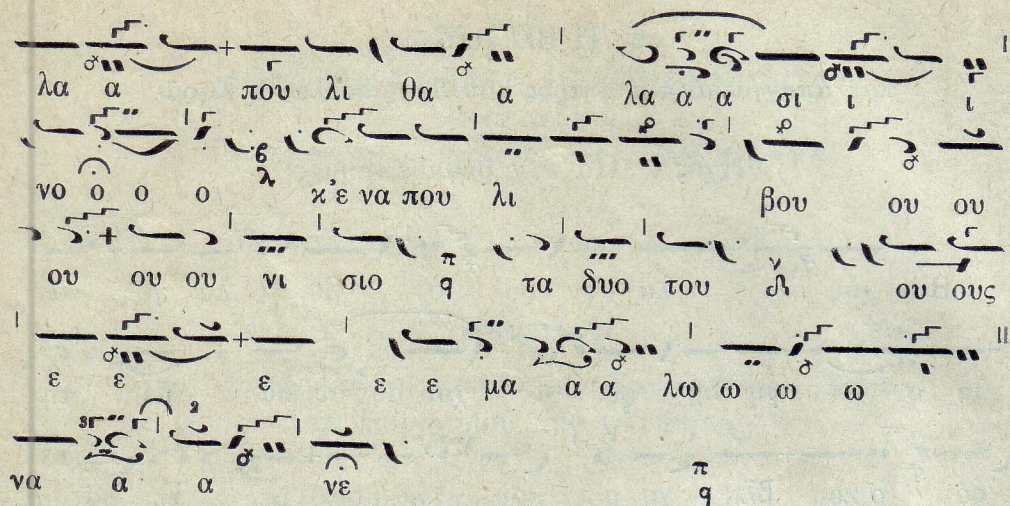
3. Ἐνα πουλὶ θαλασσινό.

κατ' ἀπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου Ἰωάννου Καρᾶ
ἐκ Στροβιτισίου τῆς Ὀλυμπίας.

Ἦχος ᾠ Πα ρ χ ἑλεύθερον ῥυθμοῦ.*



(*) Το ᾠσμα τοῦτο ὡς καὶ πάντα τοῦ εἶδους τούτου τὰ ᾠσματα, ἂν καὶ ἐλεύθερα ῥυθμοῦ διαίρῳ εἰς ῥυθμ. πόδας διὰ τὴν ὅσον ἔνεστιν πιστοτέραν ἐκτέλεσιν.



Ἐνα πουλι θαλασσινὸ
 κι' ἕνα πουλι βουνήσιο,
 τὰ δύο τους ἐμαλώνανε
 τὰ δύο συχνορωτηῶνται·
 γυρίζει τὸ θαλασσινὸ
 καὶ λέει στὸ βουνήσιο·
 «μὴ μὲ μαλώνεις βρὲ πουλι
 μὴ μὲ πολυχουγιάζεις

[θὰ κάμω ξένους ἰδικούς

καὶ ξένες ἀδερφάδες,]

τι ἐγὼ δὲν πολυκάθουμε
 στὸν ἐδικό σου (ν) τόπο·
 τὸ Μάη καὶ τὸ θεριστὴ
 κιόλον τὸν Ἀλωνάρι
 καὶ τὸν Δεκαπενταύγουστο
 ἰῆς Παναγιᾶς περνῶντα(ς)
 τότε σ' ἀφίνω «τῶχε γειά»
 καὶ πᾶ' μακρὰ στὰ ξένα·

Δ Η Λ Ω Σ Ε Ι Σ

Οἱ λαμβάνοντες τεύχη τοῦ “ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ,” καὶ
 μὴ ἐπιστρέφοντες αὐτὰ ἐντὸς μηνὸς τὸ βραδύτερον, θεω-
 ροῦνται συνδρομηταὶ αὐτοῦ καὶ παρακαλοῦνται, ὅπως
 ἀποστείλωσιν ἡμῖν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ παύσῃ
 ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τοῦ περιοδικοῦ, ὅπερ θ' ἀποστέλ-
 ληται μόνον εἰς τοὺς προπληρώνοντας τὴν συνδρομὴν.

Γίνεται δεκτὴ πρὸς δημοσίευσιν πᾶσα σοβαρὰ περὶ
 μουσικῆς μελέτη.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 10

